ΠΟΛΥΤΕΧΕΝΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Χώρος Σχεδιασμός και δομημένο Περιβάλλον

''Ολοκληρωμένος Σχεδιασμός σε ιστορικό Δομημένο Περιβάλλον Με Προηγμένες Τεχνολογίες Και Υλικά''

Μεταπτυχιακή Διατριβή

Επανάχρηση/Ανακατασκευή του Ιταλικού Στρατώνα ως νέα Δημοτική Βιβλιοθήκη στα Χανιά

Λαγού Άννα-Μαρία, Αρχιτέκτονας Μηχανικός
Επιβλέπων Καθηγητής: Σκουτέλης Νικόλαος
Σύμβουλος:Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Σταυρουλάκη Μαρία

Χανιά
Φεβρουάριος 2021

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ 5
1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 6
1.1. Τα Χανιά, στα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι την Ένωση 6
1.2. Ελληνική Δημοκρατία μέχρι σήμερα. 8
1.3. Οικοδομικές-Ιστορικές Φάσεις Κτηρίου-Τρισδιάστατες αναπαραστάσεις φάσεων 14
2. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΡΡΟΕΣ-ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ 18
3. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ_ ΥΛΙΚΑ 22
4. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΑ_ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ 27
4.1. Παθολογία κτηρίου λόγω της πυρκαγιάς 29
4.2. Γενική παθολογία του κτηρίου. 31
5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ_ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΦΘΟΡΩΝ 34
6. ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΕΠΕΙΤΑ ΑΠΟ ΠΥΡΚΑΓΙΑ 37
6.1. Ναός της Παναγίας της Δρέσδης Frauenkirche Dresden 38
6.2. Όπερα La Fenice, Βενετία 39
6.3. Το μεγάλο Αρσενάλι, Χανιά 40
7. ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ 42
9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ 44
10.ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ 47

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά

_ τον επιβλέποντα καθηγητή μου κύριο Νικόλαο Σκουτέλη για όλη την βοήθεια, την καθοδήγηση και την αμέριστη υποστήριξη που μου έδειξε καθ' όλη την διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας ακόμα και σε αυτές τις δύσκολες καταστάσεις που βιώνουμε και μας κρατούν μακριά.

_την καθηγήτριά μου Σταυρουλάκη Μαρία για όλη την βοήθεια και την καθοδήγηση που μου πρόσφερε απλόχερα όποτε το ζητούσα.

_Τον καθηγητή μου Ασλανίδη Κλήμη ως μέλος της εξεταστικής μου επιτροπής αλλά και για τις γνώσεις που αποκόμισα στα μαθήματά του.

_τον Υποστράτηγο Ιωάννη Καμνή καθώς και όλα τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου του δημοσίου δικαίου του πολεμικού Μουσείου για την χορήγηση άδειας εισόδου στο Πολεμικό Μουσείο Χανίων.

_ τον κύριο Γιάννη Ξηρογιάννη για την βοήθεια και την υποστήριξή του.

_Τον Δημήτρη, και όλη μου την οικογένεια για την στήριξη, την υπομονή και την βοήθεια τους σε οτιδήποτε κι αν χρειάστηκα. Και τώρα και πάντα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο μελέτης της παρούσας διπλωματικής μεταπτυχιακής εργασίας είναι η ανακατασκευή και επανάχρηση του ιστορικού κτηρίου του Πολεμικού Μουσείου- πρώην Ιταλικών στρατώνων, ως νέα Δημοτική βιβλιοθήκη στο κέντρο της πόλης των Χανίων. Το κτήριο έχει υποστεί σημαντικές φθορές ως συνέπεια πυρκαγιάς και μόνο τμήμα του κελύφους του σώζεται έως σήμερα. Στόχος της εργασίας είναι να γίνει μια ολοκληρωμένη πρόταση ανακατασκευής του κτηρίου με φέρουσα ικανότητα την ισορροπία, παρουσία υφιστάμενου και νέου. Έτσι, μέσω του σχεδιασμού το κτήριο θα μπορεί να αποκτήσει νέα λειτουργικότητα μέσω της οποίας θα αναδεικνύεται η ιστορικότητά του. Για το λόγο αυτό, πέρα από την ένταξη της νέας χρήσης στο κτήριο και το ιστορικό δομημένο περιβάλλον του, μελετήθηκε, έπειτα από επιτόπια και βιβλιογραφική έρευνα και η υφιστάμενη κατάσταση της τοιχοποιίας του, λαμβάνοντας υπόψη τις δομικές βλάβες που μπορεί να έχει υποστεί ο φορέας. Πρόκειται ουσιαστικά για μια περίπτωση μελέτης που βασίζεται στην διεπιστημονικότητα των κλάδων του μεταπτυχιακού αυτού προγράμματος με στόχο την ανάδειξη μιας μεθοδολογίας μελέτης που οδηγεί στην επιλογή ορθότερων επιλογών και ενιαίας σχεδιαστικής επίλυσης στην ανακατασκευή και επανάχρηση του κτηρίου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ενώ η Κρήτη εξακολουθεί να βρίσκεται υπό την κυριαρχία του οθωμανικού κράτους, μεταξύ των ετών 1884 και 1885, κατασκευάζεται τουρκικός στρατώνας για να ικανοποιήσει τις αυξημένες ανάγκες στέγασης του στρατού. Ο στρατώνας, χτίζεται σε μια αρκετά ευνοημένη θέση, έξω από τείχη της πόλης ενώ περιβαλλόταν από μεγάλη ελεύθερη έκταση, το Πεδίον του Άρεως όπως ονομαζόταν. Σε συνέχεια, εκτεινόταν το λεγόμενο μπαξέ, σημερινός δημοτικός Κήπος, που είχε ήδη υλοποιηθεί από τον Ρεούφ Πασά το 1870.Αποτέλεσε το πρώτο μεγάλο δημόσιο κτήριο έξω από τα τείχη και σήμερα, το στάδιο, τα σχολεία στην οδό Κοραή, το Πάρκο Ειρήνης και Φιλίας έχουν σχεδιαστεί σε αυτές τις θέσεις λόγω του στρατώνα.

Σήμερα, το κτήριο ονομάζεται άλλοτε πολεμικό μουσείο, άλλοτε ιταλικός στρατώνας, ή στρατόπεδο Τζομπανάκη και όλοι αντιλαμβάνονται αμέσως ποιο είναι. Βρίσκεται, στην συμβολή δυο πολύ σημαντικών οδών για την πόλη, την οδό Ιωάννου Σφακιανάκη και Στρατηγού Τζανακάκη με την δεύτερη να αποτελεί την σύνδεση του λιμανιού της Σούδας με την πόλη.

Μέσα σε όλες τις σημαντικές περιόδους για την ιστορία της πόλης και ευρύτερα του νησιού, ο στρατώνας, διαμόρφωσε τις όψεις του, επικαιροποίησε την χρήση του, υπό διαφορετικές βέβαια κυριαρχίες κάθε φορά, και δυστυχώς παραλήφθηκε από τις αρμόδιες αρχές, εγκαταλείφθηκε και τελικά κάηκε ως αποτέλεσμα ασυνειδησίας και εμπρησμού.

Το κέλυφος του κτηρίου του στρατοπέδου έχει χαρακτηριστεί ως έργο τέχνης με Υπουργική απόφαση *ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1675/46079/2-8-1980 (ΦΕΚ 795/Β/22-8-1980)* ενώ ίδια απόφαση έχει τροποποιηθεί με νέα *ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1635/13023/10-3-1992-ΦΕΚ232/Β/6-1992* διευκρινίζοντας ότι χαρακτηρίζονται μόνοι οι όψεις και η στέγη διότι εσωτερικά υπάρχει ξύλινος στατικός φορέας που έχει διαβρωθεί και του οποίου η φέρουσα ικανότητα είναι ανεπαρκής και δεν φέρει εσωτερικά ζωγραφικό ή άλλο διάκοσμο ούτε αξιόλογα αρχιτεκτονικά στοιχεία.

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1. Τα Χανιά, στα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι την Ένωση

Στην Ανατολική Ευρώπη και την Μεσόγειο, ο 19ος αιώνας χαρακτηρίζεται ως μια περίοδος σταδιακής συρρίκνωσης της οθωμανικής κυριαρχίας. Γενικά, στο νησί της Κρήτης η τούρκικη κυριαρχία ακολουθεί ένα συντηρητικό τρόπο ζωής χωρίς να μεταβάλλει τις συνήθειες και τους τρόπους της. Η ενιαία αυτή στάση, έχει το ίδιο αντίκτυπο και στην αρχιτεκτονική καθώς ελάχιστα στοιχεία θα αλλάξουν. Χρησιμοποιούνται τα ίδια υλικά κατασκευής τα οποία θα καθορίσουν ως ένα βαθμό τις μορφές, ενώ οι κατασκευαστές είναι οι ίδιοι λαϊκοί τεχνίτες που διαμορφώθηκαν κάτω από την επίδραση του βενετσιάνικου μανιερισμού στα τέλη της προηγούμενης περιόδου[1]. Η παράδοση αυτή θα συνεχιστεί οπότε το ρεύμα του νεοκλασικισμού θα ανανεώσει την δεδομένη κατάσταση που επικρατεί στην πόλη των Χανίων.

Σημαντική σελίδα για την ιστορία της πόλης αποτελεί ο Οκτώβριος του 1878 όταν οι αντιπρόσωποι του οθωμανικού κράτους και των κρητικών υπέγραψαν στην Χαλέπα την λεγόμενη «σύμβαση της Χαλέπας»[2]. Μια τέτοια συνθήκη, είχε ως γενικό αποτέλεσμα την έναρξη παραχώρησης προνομίων ημι-αυτονομίας της νήσου καθώς θα αναγνωρίζονταν για τους χριστιανούς περισσότερα δικαιώματα. Επιπλέον, θα αναγνωριζόταν πια η ελληνική γλώσσα ως επίσημη γλώσσα της γενικής συνέλευσης και των δικαστηρίων, η δημιουργία διοικητικής χωροφυλακής και θα επιτρεπόταν η ίδρυση φιλολογικών συλλόγων και η έκδοση εφημερίδων.

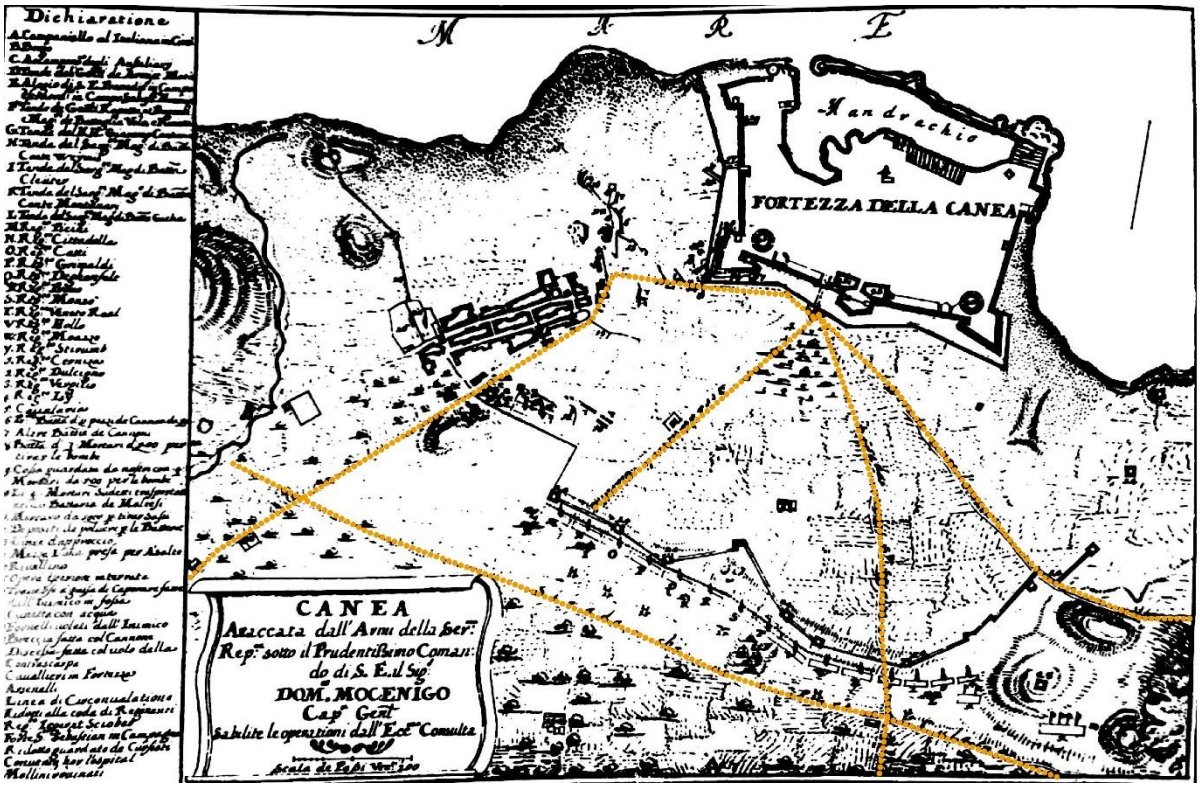
Μετά από αυτή την παραχώρηση, το «Κρητικό ζήτημα» αρχίζει και πάλι να παίρνει εκτάσεις και να δημιουργεί προβλήματα στις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας με τις «Μεγάλες δυνάμεις» της εποχής να έχουν έντονη ανάμειξη. Ωστόσο, πέρα από την πολιτική εικόνα στο νησί, τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1880 ήταν μια εποχή προόδου καθώς στο νησί ενδυναμώνεται η ντόπια αστική τάξη και αρχίζουν να αναπτύσσονται προξενεία και στρατεύματα των ευρωπαϊκών χωρών. Έτσι τα Χανιά μετατρέπονται σε μια πολυεθνική κοινωνία με σύγχρονο τρόπο ζωής αντίθετο στα ήθη του τόπου[3].

Στις 2 Μαΐου του 1881, η γενική συνέλευση των Κρητών ψηφίζει νομοσχέδιο με το οποίο διαχωρίζει τις οδούς σε δημόσιους, επαρχιακούς, δημοτικούς και αγροτικούς[4]. Μια τέτοια συνθήκη έθεσε απαραίτητη την ύπαρξη μηχανικών στο νησί. Το κτήριο του πολεμικού μουσείου, όπως προαναφέρθηκε, χρονολογείται στα τέλη της τούρκικης κατοχής, περίπου στο 1884-1885[5]. Μέχρι εκείνη την περίοδο, η πόλη των Χανίων εκτεινόταν εντός και μόνο των ενετικών τειχών. Είναι μια περίοδος, όπου ο οθωμανικός στρατός ανεγείρει στην περιοχή αρκετά κτήρια στρατωνισμού.

Το 1898 οι μεγάλες σφαγές του χριστιανικού πληθυσμού από τους Οθωμανούς και η πυρπόληση των συνοικιών τους δημιουργούν πιο γρήγορα την ανάγκη για αυτονομία του νησιού όμως η ελληνική κυβέρνηση στον φόβο ενός πιθανού πολέμου με την Τουρκία το αρνείται[6]. Το 1899 ψηφίζεται και συγκροτείται η Κρητική Πολιτεία. Έτσι, τα Χανιά με την δημιουργία μιας ημιαυτόνομης κρητικής πολιτείας με τον πρίγκιπα Γεώργιο, ακμάζουν ως πρωτεύουσα της Κρήτης. Το 1906, ο Πρίγκιπας Γεώργιος παραιτείται και το 1909 αποχωρούν και επίσημα πλέον τα διεθνή στρατεύματα[7]. Το 1910, ως πρωθυπουργός της Ελλάδας ορκίζεται ο Ελευθέριους Βενιζέλος. Το λιμάνι των Χανίων αποτελεί κέντρο εισαγωγικού και εξαγωγικού εμπορίου. Πάνω από αυτό, υψώνεται το Καστέλι περιτριγυρισμένο με δικό του τείχος. Σταδιακά, στην πόλη, πάνω από τις στέγες αρχίζουν να ξεπροβάλλουν μιναρέδες και είναι πια η στιγμή που τα Χανιά έχουν ανάγκη να αναπτυχθούν και έξω από τα τείχη. Έχουν όμως, ήδη γίνει οι συνδέσεις για τα πρώτα οδικά δίκτυα εκτός των τειχών

[1] *''Η Παλιά Πόλη των Χανίων''*, Μιχάλης Ανδριανάκης, Βλαζάκη Μαρία, Αθήνα, 1997
[2] *''Η Κρήτη στις Αρχές του αιώνα μας''*, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «ο Χρυσόστομος», Υπουργείο πολιτισμού, Αθήνα, 1988.
[3] *Ο.π*
[4] *''Τα Χανιά Έξω από τα τείχη''*, Αιμιλία Κλάδου-Μπλέτσα, Έκδοση Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, Τμήμα Δυτικής Κρήτης, Αθήνα, 1998, Β' Έκδοση.
[5] *''Ιστορικά κτήρια της Πόλης των Χανίων''*, Μανούσακας Μανώλης, Φεβρουάριος 2019.
[6] *''Κρητική Ιστορία, (Αρχαία και Νέα)'',* Αδαμάντιος Γ. Κρασανάκης, Β' Έκδοση, Academia.edu
[7] *Ο.π.*

με την Χαλέπα, την Σούδα και τα Δικαστήρια. Μάλιστα η οδός που ενώνει τα Χανιά-Σούδα ήταν ένας από τους πιο όμορφους και γραφικούς δρόμους της Κρήτης.[8] Το 1911 οδοστρώνονται με πλάκες όλοι οι δρόμοι και το 1913 εγκαινιάζεται η νέα Αγορά των Χανίων. Έχει πια δημιουργηθεί στην Κρήτη ένα αυτόνομο κράτος που όμως βρίσκεται υπό την προστασία και την εποπτεία των μεγάλων δυνάμεων και έτσι, η επιθυμία των κρητικών για ένωση προσκρούει συνεχώς στις απόψεις των προστατών της μέχρι τις 30 Μαΐου του 1913 όπου με την συνθήκη του Λονδίνου παραχωρείτε επιτέλους η Κρήτη στην Ελλάδα. Την 1 Φεβρουαρίου του 1913 οι Κρητικοί είχαν ήδη κατεβάσει την τουρκική σημαία από το νησάκι της Σούδας που αποτελούσε πλέον και το τελευταίο σύμβολο της οθωμανικής επικυριαρχίας στην Κρήτη[9].

Εικόνα 1: Τα πρώτα μονοπάτια έξω από τα τείχη της πόλης. **Πηγή:** ''Τα Χανιά Έξω από τα τείχη'', Αιμιλία Κλάδου-Μπλέτσα,

[8] *''Τα Χανιά Έξω από τα τείχη''*, Αιμιλία Κλάδου-Μπλέτσα, Έκδοση Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, Τμήμα Δυτικής Κρήτης, Αθήνα, 1998, Β' Έκδοση.

[9] *''Η Κρήτη στις Αρχές του αιώνα μας''*, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «ο Χρυσόστομος», Υπουργείο πολιτισμού, Αθήνα, 1988.

1.2. Ελληνική Δημοκρατία μέχρι σήμερα.

Στις 1 Δεκεμβρίου του 1913 κηρύχθηκε επίσημα η ένωση της Κρήτης με την υπόλοιπη Ελλάδα με πρωθυπουργό της Ελλάδας τον Ελευθέριο Βενιζέλο. Μετά την απομάκρυνση των τελευταίων στρατιωτικών αγημάτων από την Κρήτη, η εκτελεστική επιτροπή της Κρήτης κατέβασε την σημαία της αυτόνομης κρητικής πολιτείας από το φρούριο του Φιρκά στα Χανιά και ανέβασε την Ελληνική[10]. Έτσι, η ελληνική σημαία από εδώ και πέρα υπήρχε σε όλα τα δημόσια κτήρια.

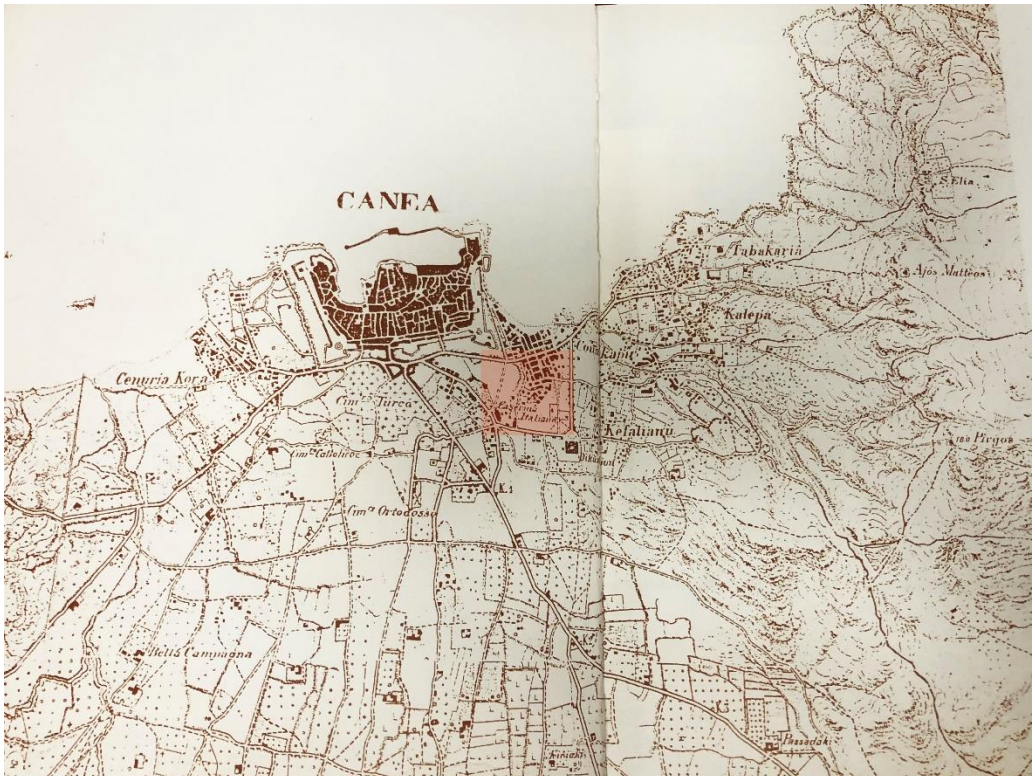

Εικόνα 2: 1 Δεκεμβρίου 1913, από τις εκδηλώσεις στο φρούριο Φιρκά της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα, **Πηγη:** Διαδικτυακή ομάδα: ''Χανιά Παλιές Φωτογραφίες-Hania old Photos'

Εικόνα 3: Ο λαός πανηγυρίζει την επίσημη ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα στην πλατεία Σαντριβανίου στην είσοδο του Ενετικού λιμανιού. **Πηγη:** Διαδικτυακή ομάδα: ''Χανιά Παλιές Φωτογραφίες-Hania old Photos'

Τα Χανιά αποτελούν πλέον μια πολυπολιτισμική κοινωνία ακολουθώντας τον δυτικό τρόπο ζωής. Έχουν καθαιρεθεί τμηματικά τα τείχη, και η πόλη επεκτείνεται έξω από αυτά.

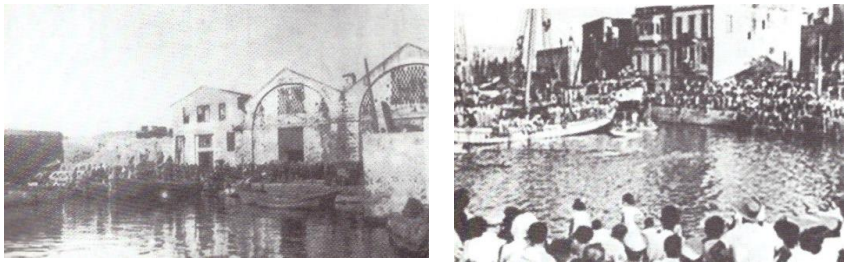

CANEA
Elia
Tabakaria
Ajos Matteos
Kalepa
Kalfatianu
Porta Kastelli
Cemuria Nova
Cim.o Turco
Cim.o Cattolico
Cim.o Ortodosso
Porta Retimo
Porta Candia
Porta Piccola
Porta Nuova
Porta Mare
Porta Mare Vecchio
Porta Piccola
Porta Nuova
Porta Mare
Porta Mare Vecchio
Porta Retimo
Porta Candia

Σταδιακά, αναβιώνουν νεοκλασικά χαρακτηριστικά και οι μιναρέδες διατηρούν το ανατολίτικο στοιχείο. Χαρακτηριστικά τοπόσημα έξω από τα τείχη παραμένουν το κτήριο της Γενικής Διοίκησης (μέγαρο δικαστηρίων) ο ιταλικός στρατώνας, ο τεκές των Μεβλεβήδων και ο δημοτικός κήπος[11]. Την περίοδο μετά την ένωση οι ιταλικοί στρατώνες χρησιμοποιήθηκαν από το ελληνικό στρατό.[12]

Εικόνα 5*: Ο ιταλικός στρατώνες αρχές 20ου αιώνα***. Πηγή:** *Κλάδου-Μπλέτσα*

Το 1922, καταφθάνουν στα Χανιά οι πρόσφυγες της μικρασιατικής καταστροφής και εγκαθίστανται προσωρινά στο φρούριο του Φιρκά, στον Ιταλικό στρατώνα, στο Δημαρχείο, και όπου αλλού ήταν εφικτό.

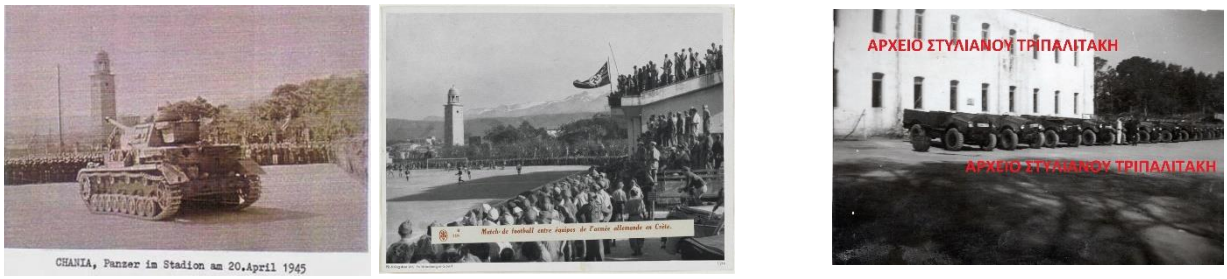
Εικόνα 6:*Άφιξη Μικρασιατών, αναχώρηση Τουρκοκρητικών από το λιμάνι Χανίων, 1922*
Πηγή: *Κλάδου-Μπλέτσα*

Το 1927 η ευρύτερη περιοχή των ιταλικών στρατώνων εμπλουτίζεται με την ολοκλήρωση της κατασκευής του ρολογιού στην γωνία του δημοτικού κήπου το οποίο σχεδιάστηκε από τον μηχανικό Ν. Κολλάρο. Δύο χρόνια αργότερα και μέχρι το 1933 πραγματοποιήθηκε η ανέγερση των σχολείων στο ανατολικό τμήμα του πεδίου του Άρεως. Τα σχολικά αυτά κτήρια της οδού Κοραή αποτελούν για την πόλη των Χανίων παραδείγματα δημόσιας αρχιτεκτονικής του πρώτου μισού του 20ου αιώνα[13]. Ενώ, τέλος το 1935 ολοκληρώνεται και τίθεται σε λειτουργία το γυμναστήριο της πόλης, σημερινό στάδιο Χανιών.

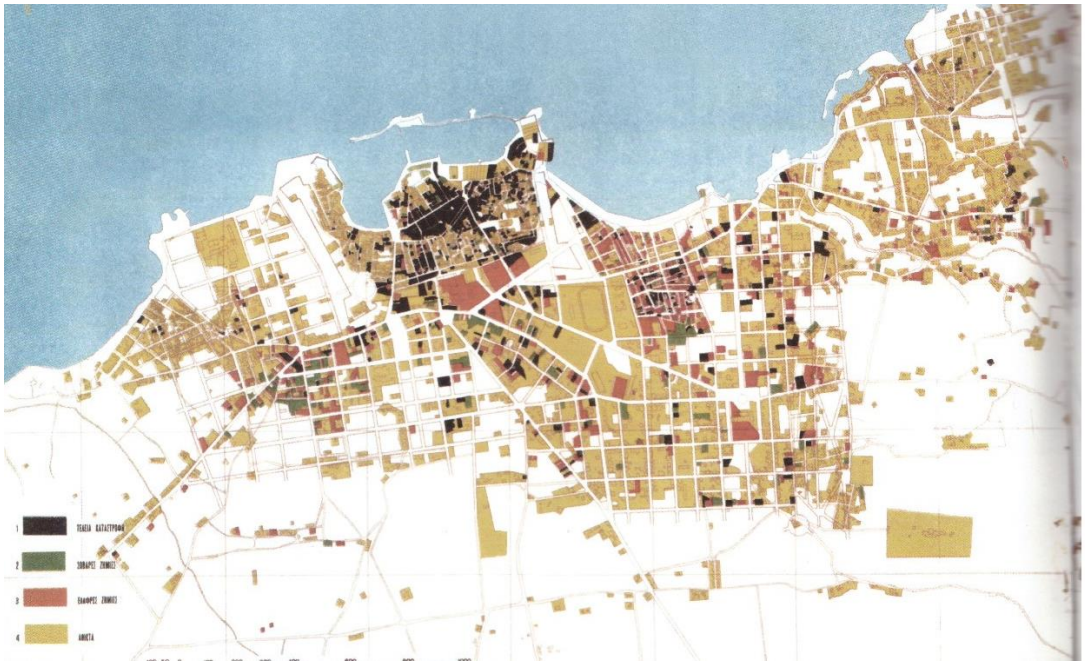
Λίγο πριν τον πόλεμο του 1940 επικρατούν οι αρχές του μοντέρνου κινήματος και η απλοποίηση των όψεων. Ο δημοτικός κήπος και το πεδίο του Άρεως συνεχίζουν να φιλοξενούν τις εορταστικές συγκεντρώσεις με ετήσιες γυμναστικές επιδείξεις των σχολείων.

[11] *''Τα Χανιά 100 Χρόνια από την ένωση στο 2013''*, Αιμιλία Κλάδου-Μπλέτσα, Τεχνικό επιμελητήριο Ελλάδας| Τμήμα Δυτικής Κρήτης 2015
[12] *''Ιστορικά κτήρια της Πόλης των Χανίων΄''*, *Μανούσακας Μανώλης,* Φεβρουάριος 2019.
[13] *''Τα Χανιά 100 Χρόνια από την ένωση στο 2013''*, *Αιμιλία Κλάδου-Μπλέτσα*, Τεχνικό επιμελητήριο Ελλάδας| Τμήμα Δυτικής Κρήτης 2015

Κατά τη Ναζιστική εποχή ο ιταλικός στρατώνας χρησιμοποιήθηκε από τον γερμανικό στρατό. Εκεί ενδεχομένως να οφείλεται το γεγονός ότι σε αεροφωτογραφία της πόλης μετά τους βομβαρδισμούς του 1941 με τα ισοπεδωμένα κτήρια, οι στρατώνες παρουσιάζονται ως «άθικτοι».

Εικόνα 7-8-9: *Η ευρύτερη περιοχή των ιταλικών στρατώνων κατά την ναζιστική εποχή. Παρέλαση μπροστά από το Ρολόι, Αγώνες Γερμανών στο εθνικό στάδιο Χανίων, και οι ιταλικοί στρατώνες επι γερμανικής κατοχής με βρετανικά φορτηφά ως «λάφυρα»* **Πηγη:** *Διαδικτυακή ομάδα: ''Χανιά Παλιές Φωτογραφίες-Hania old Photos'*

Εικόνα 10: *Αεροφωτογραφία της πόλης μετά τους Βομβαρδισμούς του 1941, με τα ισοπεδωμένα κτήρια.* **Πηγή:** *Κλάδου-Μπλέτσα*

Αργότερα το στρατόπεδο ονομάστηκε Τζομπανάκη προς τιμήν πεσόντα Χανιώτη Αξιωματικού και άρχισε πάλι να λειτουργεί για τις ελληνικές δυνάμεις.

Εικόνα 11: Το κτήριο της Σχολής Εφεδρων Αξιωματικών Χανίων(Σ.Ε.Α.Χ), 1949,**Πηγη:** Διαδικτυακή ομάδα: ''Χανιά Παλιές Φωτογραφίες-Hania old Photos'

Το 1981, κοινοποιείται[14] στο Δήμο η απόφαση της παραχώρησης 15.814,20 τ.μ από το στρατόπεδο Τζομπανάκη για την επέκταση του πάρκου και 2.000 τ.μ για το πνευματικό κέντρο της πόλης[15] που είχε ήδη ανεγερθεί το 1976. Πλέον, η λειτουργία του στρατοπέδου έπρεπε να μεταφερθεί εκτός πόλης. Το 1987 έπειτα από διεξαγωγή αρχιτεκτονικού διαγωνισμού ολοκληρώνεται η λειτουργία του Πάρκου Ειρήνης και Φιλίας με αρχιτέκτονα τον Κωνσταντίνο Μαυρακάκη.

Το Ιούνιο του 1990, ο χώρος του στρατοπέδου παραχωρήθηκε με πράξη του υπουργικού Συμβουλίου, αφού προηγουμένως με Π.Δ. 258/1989 είχε αποφασιστεί η ίδρυση του ως παράρτημα του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών το 1989[16].

Εικόνα 12: *Αρχεία Εφημερίδων «Χανιώτικα Νέα», «Κρητική Πολιτεία», «Κήρυκας», «Κρήτη», «Νέα Έρευνα»,* **Πηγή:** *Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων*

Κατά την Λειτουργία του ως μουσείο αποτελούσε το δεύτερο πανελλαδικά παράρτημα του κεντρικού πολεμικού Μουσείου στην Αθήνα με συνολική έκταση 2.386 τ.μ. Βάση για την δημιουργία του αποτέλεσε η συλλογή φωτογραφιών και εικόνων που συγκέντρωσαν τα μέλη του συλλόγου

[14] Αρχεία Εφημερίδων «Χανιώτικα Νέα»,«Κρητική Πολιτεία»,«Κήρυκας», «Κρήτη», «Νέα Έρευνα», Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων
[15] *''Τα Χανιά 100 Χρόνια από την ένωση στο 2013''*, Αιμιλία Κλάδου-Μπλέτσα, Τεχνικό επιμελητήριο Ελλάδας| Τμήμα Δυτικής Κρήτης 2015
[16] Αρχεία Εφημερίδων «Ελεύθερον Βήμα»,«Κρητική Πολιτεία»,«Κήρυκας», «Κρήτη», «Νέα Έρευνα»,Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων

Κρητικές Μαδάρες. Η συλλογή αυτή είχε παρουσιαστεί και επίσημα στο πολεμικό μουσείο Αθηνών όπου και αποφασίστηκε να κοσμήσει το παράρτημα των Χανίων. Το υλικό αυτό ήταν πλούσιο και σπάνιο[17].

Το 2002, το μουσείο αναγκάστηκε να κλείσει για λόγους ασφαλείας καθώς τα στατικά του προβλήματα ήταν αρκετά. Έπειτα από μικρο-επισκευές το 2009,το μουσείο ξανά άνοιξε με ανανεωμένες συλλογές, για τελευταία φορά όπως αποδείχτηκε, μιας και μετά από 7 χρονιά έκλεισε οριστικά. Πλήθος συλλογών είχαν μεταφερθεί στο κεντρικό μουσείο των Αθηνών ήδη από τα τους τελευταίους μήνες λειτουργίας του. Το καλοκαίρι του 2018 το κτήριο υπέστη σοβαρές ζημιές ως αποτέλεσμα εμπρηστικής επίθεσης και αν και στην αρχή δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή από τις αρχές για την αποκατάσταση και ανακατασκευή του, σήμερα και μετά από δυο χρόνια, το κτήριο παραμένει σε αυτή την κατάσταση ενώ μέρα με την μέρα οι φθορές του γίνονται όλο και πιο καταστροφικές για το ιστορικό κτήριο μετατρέποντάς το σε «απειλή» για την ευρύτερη περιοχή ένταξης του.

[17] *''Οι ιστορικές Μάχες Οχυρών και Κρήτης Προμαχώνες του Ελληνισμού του 1941''*, *Εταιρεία των Φίλων του Πολεμικού Μουσείου*, Αριστείδης Μιχαλόπουλος και Εκδόσεις Ερευνητές, 2004.

1884-1897

Caserne Medjidie-Caserne Tampe

1897-1913

Caserne Italienne-Καζέρμα-Ιταλικές Στρατώνας

1898

Χρήσεις απο τον Ύπατο Αρμοστή Συνάντηση Πληρεξουσιων της Τοπικοποίησης Συνέλευσης

1903-1904

Ιταλικές Δυναμεις

1913-1941

Τελετώνες-Ελληνικές Αυνάμεις

1941

Γερμανικός Στρατός

1941-1990

Στρατόπεδο Τζαμπανάκη

1991-2016

Πολεμικά Μουσεία Χανίων

2018

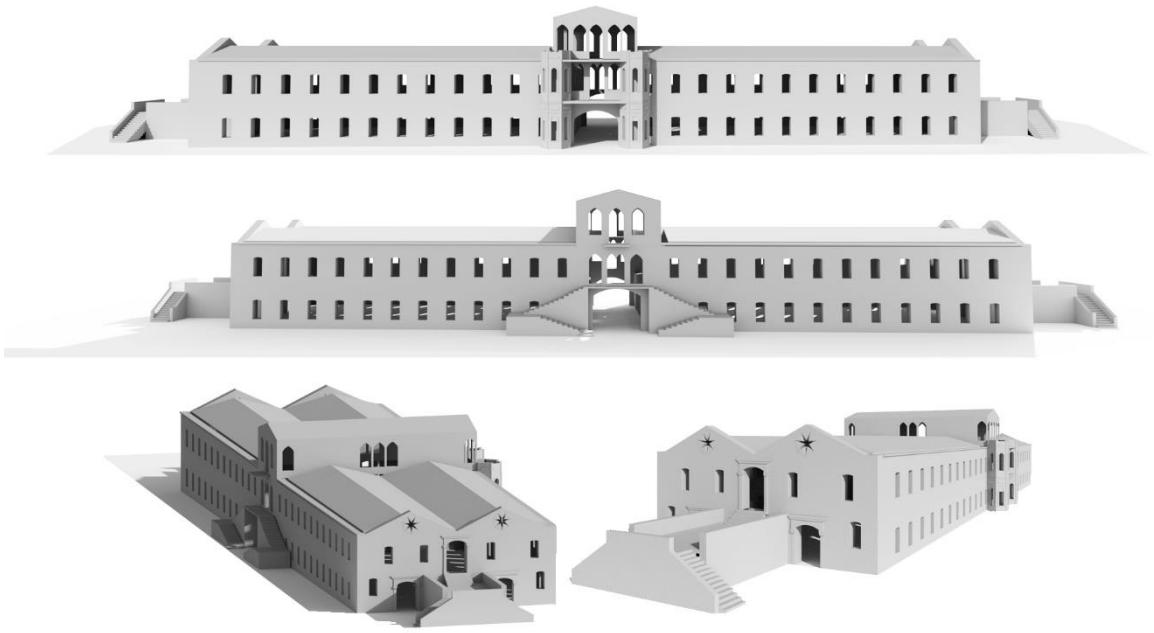
2021

1.3. Οικοδομικές-Ιστορικές Φάσεις Κτηρίου-Τρισδιάστατες αναπαραστάσεις φάσεων

Σύμφωνα με την ανάλυση της ιστορίας του κτηρίου βιβλιογραφικά και παράλληλα έπειτα από επιτόπια μελέτη, οι κύριες ιστορικές-οικοδομικές φάσεις του κτηρίου ως προς τις όψεις του, καταλήγουν να είναι έξι.

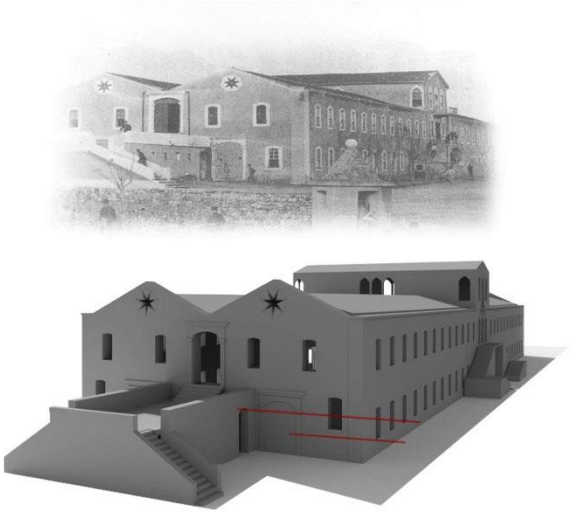
Η αρχική μορφή του κτηρίου το 1884 όπου κατασκευάστηκε, αποτελεί την πρώτη οικοδομική του φάση. Σε αυτή την μορφή, το κτήριο, ήταν συμμετρικό ως προς τις δυο πτέρυγες που διέθετε στον άξονα βορρά-νότου ενώ παράλληλα οι στενές τους όψεις, διέθεταν συμμετρικές λίθινες κλίμακες, στο μέσον καθεμιάς, όπου οδηγούσαν στις εισόδους των ορόφων. Επιπροσθέτως, ο όροφος στο κεντρικό του τμήμα, διέθετε πέρα από τα ανοίγματα με τα οξυκόρυφα τοξωτά ανώφλια, δίλοβα ανοίγματα, δύο στην δυτική και ένα στην ανατολική του όψη. Επιπροσθέτως, ο δεύτερος όροφος αποτελούταν από ανοίγματα με οξυκόρυφα τοξωτά ανώφλια σε όλες του τις όψεις. Συνοψίζοντας, η πρώτη οικοδομική φάση του κτηρίου παρουσιάζεται παρακάτω σε τρισδιάστατη αναπαράσταση.

Τα μεγέθη που παρουσιάζονται έχουν προκύψει από τα τεκμήρια που βρίσκουμε σε εικόνες της βιβλιογραφίας, από στοιχεία που μας δίνει το ίδιο το κτήριο σήμερα, όπως, κλειστά ανοίγματα, υπάρχοντα ύψη, ίχνη ανοιγμάτων και αναπαρίστανται κατά προσέγγιση.

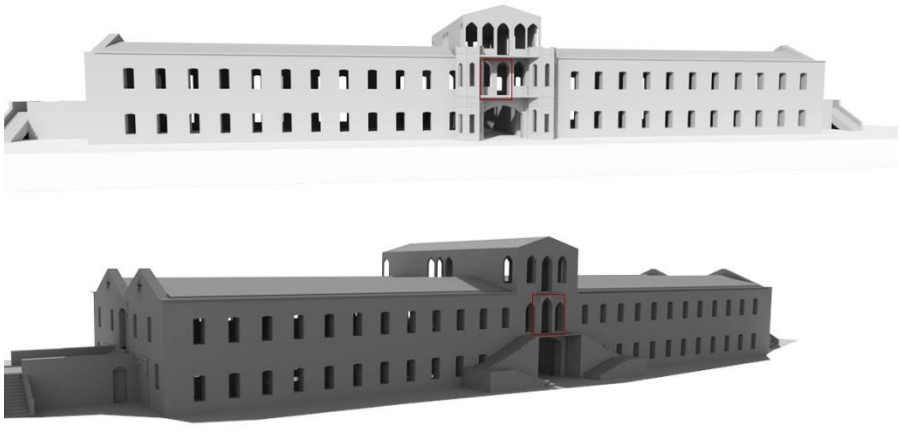
Α' Οικοδομική Φάση

Η δεύτερη ιστορική φάση του κτηρίου, προκύπτει από φωτογραφικό υλικό το οποίο παρουσιάζει το κτήριο στο σύνολο του με όλα τα χαρακτηριστικά της πρώτης κατασκευαστικής του φάσης, πλην της βόρειας όψης του στην οποία φαίνεται να σφραγίζονται τα δυο ανοίγματα της εισόδου στο ισόγειο και αντ' αυτού προκύπτει άνοιγμα σε χώρο κάτω από την κλίμακα που οδηγεί στον όροφο. Δεν διευκρινίζεται πότε ακριβώς έγινε αυτή η αλλαγή, υποθέτουμε ωστόσο ότι αφορά μια λειτουργική αλλαγή και όχι κάποια σημαντική αναμόρφωση του κτηρίου.

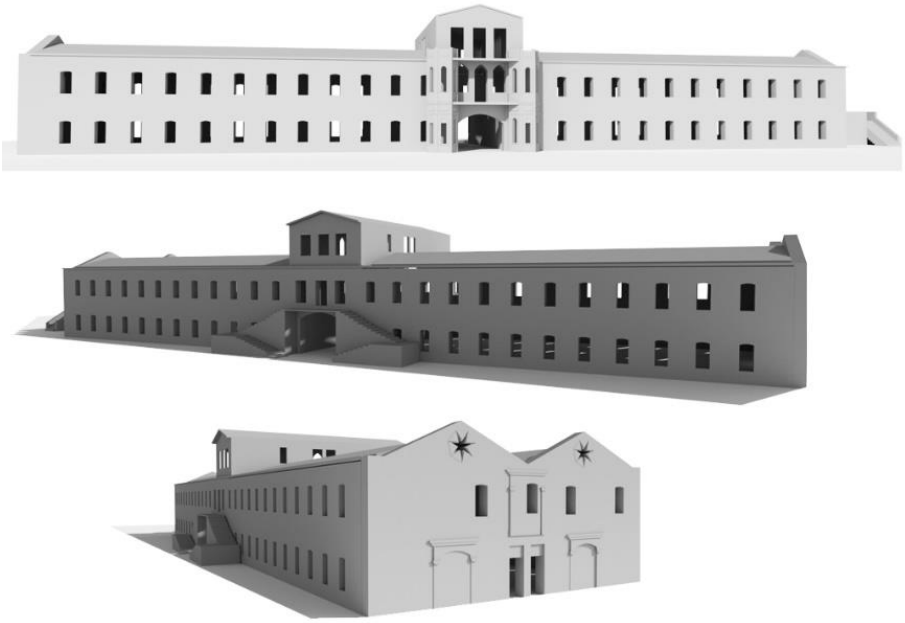
Β' Ιστορική Φάση

Η Τρίτη ιστορική-οικοδομική φάση του κτηρίου χρονολογείται το 1936. Η αλλαγές που αλλαγές αφορούν ανοίγματα στις όψεις του κτηρίου. Συγκεκριμένα παρατηρείται απλούστευση των όψεων ανατολής-δύσης με τα δίλοβα ανοίγματα να απομακρύνονται και στην θέση τους να ανοίγονται νέα όμοια με τα υπόλοιπα. Η αλλαγή αυτή μέσα από τα φωτογραφικό υλικό εντοπίζεται κατά την διάρκεια της λειτουργίας των στρατώνων από τα ιταλικά στρατεύματα. Μια τέτοια αλλαγή μπορεί να συνάδει με τις αρχές του μοντέρνου κινήματος και την απλοποίηση των όψεων πριν τον πόλεμο του 1940.

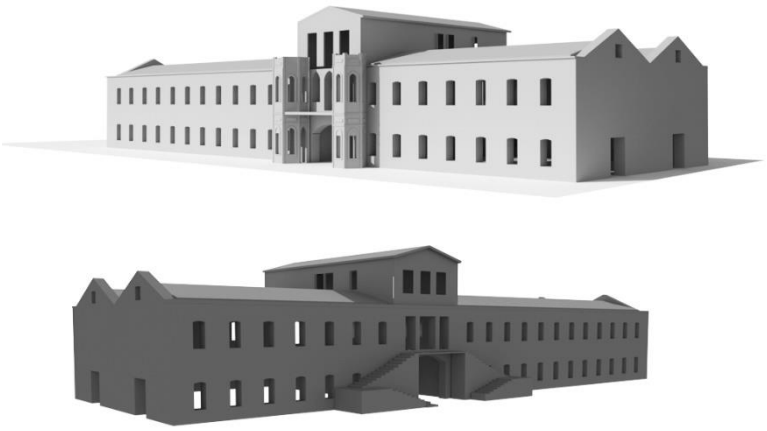
Γ' Οικοδομική Φάση

Η τέταρτη οικοδομική φάση του κτηρίου αποτελεί και την σημαντικότερη καθώς το κτήριο θα υποστεί σημαντικές αλλαγές. Η οικοδομική αυτή φάση χρονολογείται περίπου γύρω στο 1970-1974, κατά την περίοδο της δικτατορίας. Το κτήριο παρουσιάζει μεγάλες αλλαγές στην βόρεια όψη του. Η κλίμακα που οδηγούσε στον όροφο κατεδαφίζεται. Για το λόγο αυτό γίνεται διάνοιξη δυο ορθογώνιων θυρών στο κέντρο της όψης και αφού πλέον δεν υπάρχει πρόσβαση στον όροφο σφραγίζεται και η θύρα του ορόφου και στην θέση της γίνεται διάνοιξη ενός τυπικού για το κτήριο ανοίγματος. Ταυτόχρονα, υποθέτουμε ότι ο δεύτερος όροφος έχει υποστεί ζημιά και για το λόγο αυτό αποκαθίσταται απλουστευμένα, μετατρέποντας όλα τα οξυκόρυφα ανοίγματα σε ορθογώνια. Την ίδια λογική ακολουθούν και τα ανοίγματα του κεντρικού τμήματος του πρώτου ορόφου, της ανατολικής όψης, για τα οποία δεν τεκμηριώνεται εάν προέκυψαν λόγω καταστροφής των προηγουμένων ή για λόγους αισθητικούς. Ωστόσο, υποθέτουμε ότι οι λόγοι δεν είναι αισθητικοί καθώς στην δυτική όψη τα ανοίγματα παραμένουν με οξυκόρυφα τοξωτά ανώφλια.

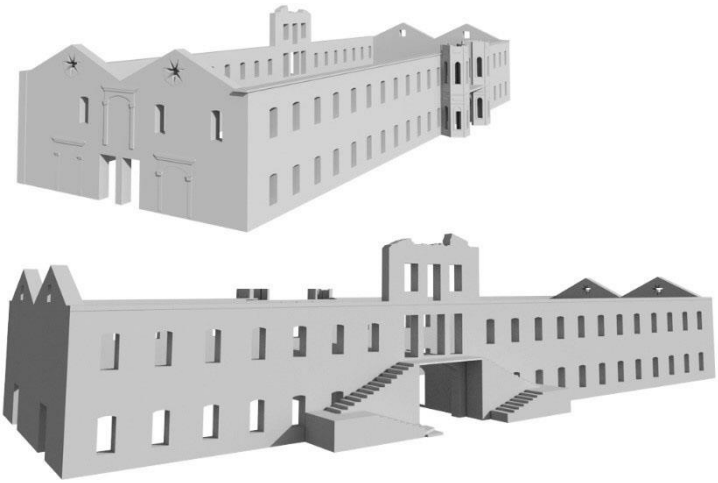
Δ' Οικοδομική Φάση

Η πέμπτη οικοδομική φάση του κτηρίου, χρονολογείται το διάστημα που χρονολογείται και η τέταρτη οικοδομική περίοδος, δηλαδή το 1970-1974. Κατεδαφίζεται πλέον και η κλίμακα της νότιας όψης μαζί με τμήμα του κελύφους του κτηρίου για να στεγάσει την οικία του διοικητή της Μεραρχίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, να προκύψει μια αρκετά απλουστευμένη όψη στην νότια πλευρά του με δυο οθωνικούς φεγγίτες που δεν μπορούν με τίποτα να προσομοιώσουν την αίγλη των φεγγιτών της βορινής πλευράς. Επιπροσθέτως, στην βόρεια όψη κλείνει το άνοιγμα που είχε διανοιχθεί στην θέση της θύρας του ορόφου.

Ε' Οικοδομική Φάση

Η έκτη και τελευταία ιστορική φάση του κτηρίου χρονολογείται το 2018 μετά τις καταστροφές που υφίσταται το κτήριο από την πυρκαγιά. Κατεδαφίζονται οι στέγες, ο δεύτερος όροφος πλην τμήματος της ανατολικής όψης του, τα εσωτερικά επίπεδα και παραμένει το κέλυφος του.

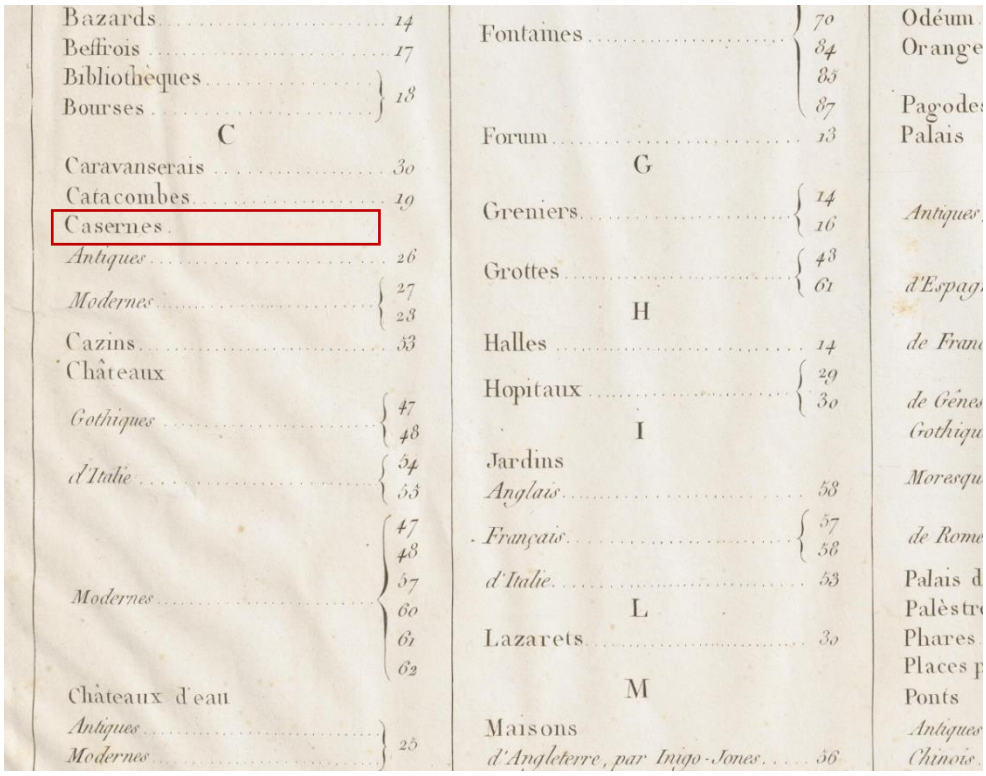
ΣΤ' Ιστορική Φάση

2. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΡΡΟΕΣ-ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ

Το 19ο αιώνα κατασκευάστηκαν τόσα κτήρια, όσα δεν είχαν χτιστεί σε όλους μαζί τους προηγούμενους αιώνες[18]. Ωστόσο, η μαζική αυτή ανοικοδόμηση δεν είχε τον δικό της ρυθμό. Οι πόλεις είχαν ανάγκη από νέα κτήρια και ουσιαστικά πλήρωναν την «Τέχνη»[19].Στην Ευρώπη εξακολουθεί να κυριαρχεί ο νεοκλασικισμός ενώ παράλληλα οι περιοχές που βρίσκονται υπό οθωμανική κυριαρχία διατηρούν την τοπική τους αρχιτεκτονική.

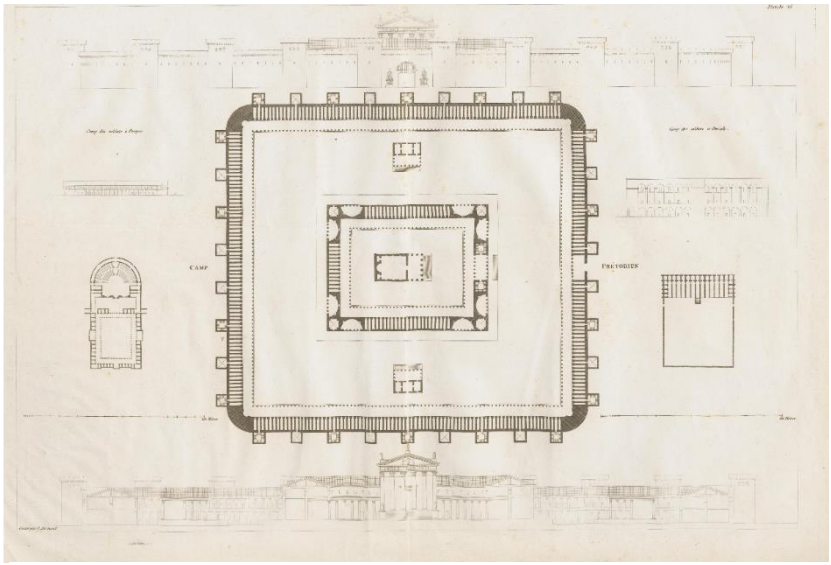
Επιπροσθέτως, είναι μια περίοδος όπου στην αρχιτεκτονική κυριαρχεί η λογική και η απομάκρυνση από μορφές του παρελθόντος. Ο Louis Durand (1760-1834), υποστηρικτής αυτής της λογικής έχει ήδη κυκλοφορήσει το βιβλίο του με τίτλο ‘’Συλλογή και παραλληλισμός των κτηρίων κάθε είδους, αρχαίων και σύγχρονων,[20] εισάγοντας τις έννοιες της τυπολογίας των κτηρίων μέσα από απλά γεωμετρικά σχήματα. Μέσα στο βιβλίο του υπάρχουν διάφοροι τύποι κτηρίων με παράθεση σχεδίων. Μια από αυτές τις τυπολογίες είναι αυτή του στρατώνα μέσα από σχέδια αρχαίων και σύγχρονων παραδειγμάτων.

Στην συνέχεια, ο Viollet le Duc, διατυπώνει στις διαλέξεις του στην Ecole des Beaux-Arts το 1853 το αξίωμα του δομικού ορθολογισμού μέσω του οποίου η αρχιτεκτονική βασίζεται στον ορθό λόγο[21]. Ο αρχιτέκτονας δεν πρέπει δηλαδή να συνθέτει το έργο του χρησιμοποιώντας τοπικές παραδόσεις αλλά να εφαρμόζει τις αρχές του ορθού λόγου ώστε να προκύπτουν σωστές μορφές[22].

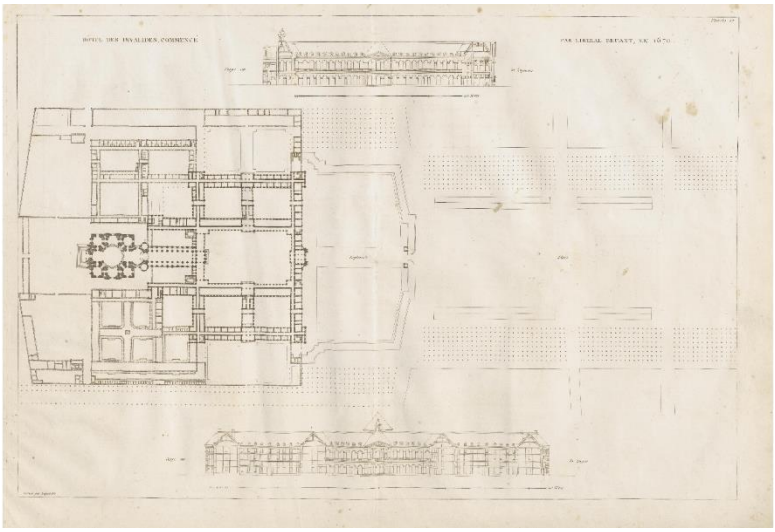

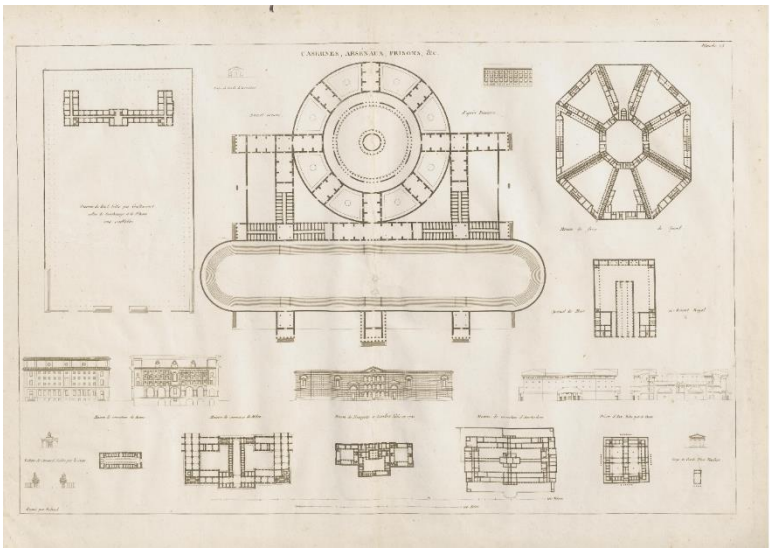
Εικόνα 13: Περιεχόμενα όπου προσδιορίζονται οι στρατώνες στο βιβλίο του Durand,
Πηγή: https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/durand1802/0030

[18] *‘’Το χρονικό της Τέχνης’’,* Ε.Η. Gombrich, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας, Μετάφραση Λίνα Κασδαγλή
[19] Ο.π.
[20] *‘’Μοντέρνα Αρχιτεκτονική, Ιστορία και Κριτική’’*, Kenneth Frampton, Τέταρτη Έκδοση, Θεμέλιο.
[21] Ο.π.
[22] *Εισαγωγή στην θεωρίοα της Αρχιτεκτονικής, Μια ιστορική Επισκόπηση,* Παναγιώτης Τουρκινιώτης, Αθήνα 2008

Εικόνα 14: Τυπολογία Αρχαίων Στρατώνων, Durand, **Πηγή:** https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/durand1802/0030

Εικόνα 15-16: Τυπολογία Σύγχρονων Στρατώνων, Durand, **Πηγή:** https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/durand1802/0030

Το τότε κτήριο του τουρκικού στρατώνα των Χανίων, που οικοδομήθηκε από τον Ιταλό πολιτικό μηχανικό Νικόλαο Μαγκούζο και τον βοηθό του Ιταλό εργολάβο Σεβαστιάνο Πριμιτέρα, παρουσιάζει μέσα από την κάτοψη του, την τυπολογία και την συμμετρία εκείνων των απλών γεωμετρικών σχημάτων. Αρχικά, αποτελείται από δυο όμοιες αντιδιαμετρικές, ορθογωνικές πτέρυγες οι οποίες ενώνονταν στο κέντρο τους με όροφο, ορθογωνικής επίσης διατομής.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι όψεις του, δυτική και ανατολική και κυρίως η δυτική (κεντρική), όπου το κεντρικό μέρος του κατέληγε σε διακοσμητικό αέτωμα που απεικόνιζε τον σουλτανικό "ντουρά" εντός οκτακτινικού αστεριού[23]. Η είσοδος του, πλαισιώνεται με δύο πυργίσκους εξαγωνικής διατομής, νεογοτθικών προτύπων, μορφή που συναντάται και στην πύλη του στρατώνα πυροβολικού Taksim[24] στην Κωνσταντινούπολη την ίδια περίοδο. Ωστόσο, θα μπορούσε να γίνει συσχέτιση ακόμα και με τμήμα όψης σύγχρονου στρατώνα που παραθέτει ο Durand στο βιβλίο του.

Εικόνα 17: Όψη πρότυπου στρατώνα, βιβλίο Durand, **Πηγή:** https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/durand1802/0030

Εικόνα 18: Όψη στρατώνα του Πυροβολικού στην πλατεία Taksim **Πηγή:** www.pinterest.com

Εικόνα 19: Όψη Ιταλικού Στρατώνα Χανίων, **Πηγή:** Διαδικτυακή ομάδα: ''Χανιά Παλιές Φωτογραφίες-Hania old Photos'

Τα οξυκόρυφα τοξωτά ανώφλια των ανοιγμάτων πάνω από την κύρια είσοδο αλλά και στους πυργίσκους παραπέμπουν και αυτά σε επιρροές γοτθικής αρχιτεκτονικής. Επιπλέον, γνωρίζουμε ότι ο Μαγκούζο, βρισκόταν στο νησί από το 1870 και η κύρια ασχολία του ήταν η κατασκευή εκκλησιών[25]. Έτσι, δεν αποκλείεται να μετέφερε διακοσμητικές τεχνικές που χρησιμοποιούνταν στις όψεις εκκλησιών για να διακοσμήσει τον στρατώνα. Ωστόσο, στο βιβλίο του Durand, στις γοτθικές λεπτομέρειες εκκλησιών, παρατηρούμε σχέδια που παραπέμπουν στην κύρια όψη του στρατώνα, τόσο για τα οξυκόρυφα τοξωτά ανώφλια όσο για το τελείωμα των πυργίσκων. Τα υπόλοιπα ανοίγματα με μορφή χαμηλωμένου τόξου είναι μορφές που είναι συνηθισμένες στα δημόσια και ιδιωτικά κτήρια του νησιού. Ιδιαίτερη πρωτοτυπία αποτελούν οι τέσσερις φεγγίτες με τα επτακτινικά αστέρια. Ο αριθμός επτά είναι ιερός και στις τρεις μονοθεϊστικές θρησκείες και ίσως σχετίζονται με αυτή[26].

[23] *''Ιστορικά κτήρια της Πόλης των Χανίων΄''*, Μανούσακας Μανώλης, Φεβρουάριος 2019.
[24] Ο.π.
[25] *''Τα Χανιά Έξω από τα τείχη''*, Αιμιλία Κλάδου-Μπλέτσα, Έκδοση Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, Τμήμα Δυτικής Κρήτης, Αθήνα, 1998, Β΄Έκδοση.
[26] *''Ιστορικά κτήρια της Πόλης των Χανίων΄''*, Μανούσακας Μανώλης, Φεβρουάριος 2019.

Εικόνα 20: Γοτθικοί Ναοί,Durand. **Πηγή:** https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/durand1802/0030

Εικόνα 21: Λεπτομέρειες εξαγωνικού πυργίσκου, Ιταλικού στρατώνα Χανίων,**Πηγή:** ''Χανιά Παλιές Φωτογραφίες-Hania old Photos'

Εικόνα 22: Άποψη Ιταλικού Στρατώνα Χανίων στην πρώτη οικοδομική του φάση. **Πηγή:** ''Χανιά Παλιές Φωτογραφίες-Hania old Photos'

3. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΥ_ ΥΛΙΚΑ

Χρονολογία Κατασκευής: 1884-1885

Το κτήριο του πολεμικού μουσείου, πρώην Ιταλικών στρατώνων, διαρθρώνεται σε δύο κυρίως επίπεδα και σε ένα τρίτο που βρισκόταν στο κέντρο του, κατά πλάτος της ζώνης της κύριας εισόδου η οποία πλαισιώνεται με δύο εξαγωνικούς πυργίσκους οι οποίοι σώζονται έως σήμερα. Η υπάρχουσα κατάσταση του κτηρίου μετά την πυρκαγιά του 2018 που υπέστη, μας δίνει την δυνατότητα της άμεσης άντλησης πληροφοριών τόσο για το σύνολο των υλικών του όσο και για τον τρόπο δόμησης τους. Δυστυχώς, όμως ο τρόπος θεμελίωσης του κτηρίου δεν μπορεί να τεκμηριωθεί στην παρούσα μελέτη.

Πιο συγκεκριμένα, η κάτοψη του κτηρίου έχει ορθογωνικό σχήμα με εξωτερικές διαστάσεις 56,40μ. x 19,90μ. και πάχος τοίχου 0,75μ.

Η φέρουσα τοιχοποιία του κτηρίου είναι λιθοδομή από μη λαξευτούς λίθους με συνδετικό κονίαμα και σοβά ενώ οι γωνίες του κτηρίου αποτελούνται από λαξευτούς λίθους. Οι μη φέροντες τοίχοι αποτελούνται από συμπαγή τούβλα και σοβά υλικά που συναντάμε και στους εξαγωνικούς πυργίσκους του κτηρίου. Στο ισόγειο ο κύριος φέρων οργανισμός είναι η τοιχοποιία ωστόσο συναντάμε υποστυλώματα τα οποία προσέφεραν επιπλέον στήριξη στην πλάκα της οροφής του ισογείου. Αυτό γίνεται αντιληπτό από το γεγονός ότι, παρατηρούμε στον όροφο την απομείωση αυτής της διατομής τους. Τα υποστυλώματα αυτά ήταν κατασκευασμένα από λαξευτούς λίθους, ενώ συναντάμε και δοκάρια κυρίως διακοσμητικής χρήσης και διάρθρωσης του εσωτερικού χώρου, ξύλινα. Τα κυρίως υποστυλώματα ήταν τοποθετημένα διάμηκες, στο κέντρο της κάθε πτέρυγας, (βόρειας, νότιας). Η πλάκα της οροφής ισογείου ήταν επίσης ξύλινη σε συνδυασμό με τα ξύλινα πατώματα.

Στο υπό μελέτη κτήριο δεν παρατηρείται μεγάλη ποικιλία ανοιγμάτων και θυρών. Στο ισόγειο, οι δυο πτέρυγες διαμορφώνονται με ανοίγματα με χαμηλωμένο τόξο τα οποία μοιάζουν στα ανοίγματα των δημόσιων κτηρίων της εποχής και που θα αναλυθούν στην μορφολογική ανάλυση του κτηρίου.

Η εν λόγω τυπολογία εμφανίζει συνολικά 42 παράθυρα στο ισόγειο. 24 στις όψεις της βόρειας πτέρυγας και 2 στον εσωτερικό εγκάρσιο τοίχο της και 14 στις όψεις της νότιας πτέρυγας και 2 στον εγκάρσιο τοίχο του ισογείου της πτέρυγας αυτής. Τα παράθυρα διαμορφώνονται περιμετρικά με λίθους και πλίνθινο ανακουφιστικό τόξο. Τα κουφώματα ήταν ξύλινα. Επιπροσθέτως στην καμαρωτή στοά του κεντρικού τμήματος πέρα από τα 4 παράθυρα παρατηρούμε και 4 θύρες, 2 στην βόρεια και 2 στην νότια πτέρυγα εκατέρωθεν συμμετρικά. Οι θύρες ήταν δίφυλλες, ξύλινες. Ενώ,

ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι παρά την συμμετρία τους η βόρεια πτέρυγα αποτελείται από θύρες όπου στο ανώφλι τους δημιουργείται ανακουφιστικό τόξο ενώ ο νότιος τοίχος αποτελείται από θύρες με στενόμακρη ορθογωνική όψη. Ενδεχομένως, είναι αποτέλεσμα μεταγενέστερης διάνοιξης όπως οι δύο μεταγενέστερες θύρες της βόρειας όψης, ορθογωνικές, δίφυλλες με φεγγίτη στο επάνω μέρος του ανοίγματος.

Στον άξονα ανατολής-δύσης, στην στοάς παρατηρούνται δυο ακόμα θύρες οι οποίες οδηγούσαν σε χώρους κάτω από την κλίμακα της ανατολικής όψης. Οι θύρες αυτές ήταν μονόφυλλες, στενόμακρες, τοξωτές.

Άνοιγμα κάτω απο την κλίμακα που οδηγεί στον όροφο

Ο όροφος από τις δύο πτέρυγες αποτελείται από τα ανοίγματα με το χαμηλωμένο τόξο που αναλύσαμε και για το ισόγειο 38 στο σύνολο. 14 στις όψεις(ανατολής-δύσης) της νότιας πτέρυγας και 27 στις όψεις της βόρειας πτέρυγας, (24 στις όψεις ανατολής-δύσης και 3 στην βόρεια όψη αυτής).

Στην ανατολική όψη του κτηρίου υπάρχει κλίμακα που οδηγεί στον όροφο η οποία είναι κατασκευασμένη στο σύνολο της από λίθους, ενώ έχουν γίνει κάποιες προσθήκες με σκυρόδεμα.

Συμμετρική λίθινη κλίμακα

Το κτήριο στεγαζόταν στις δύο του πτέρυγες (νότια-βόρεια) με συνολικά 4 ξύλινες δίρριχτες στέγες, 2 σε καθεμιά. Τα συντρίμμια που άφησε η πυρκαγιά μας δίνει την δυνατότητα να συμπεράνουμε ότι τα κεραμίδια της στέγης ήταν γαλλικά.

Το κεντρικό τμήμα του κτηρίου το οποίο αποτελούταν και από δεύτερο όροφο αποτελεί ίσως το σημαντικότερο ενδιαφέρον καθώς τα ανοίγματα του στην νότια όψη του πρώτου ορόφου είναι αυτά της πρώτης οικοδομικής του φάσης. Πρόκειται για οξυκόρυφα τοξωτά ανώφλια 3 σε αριθμό. Ενώ την ίδια λογική ακολουθούν και τα ανοίγματα των εξαγωνικών πυργίσκων όπου τα παράθυρα αποτελούνται και από οξυκόρυφο τοξωτό πλαίσιο.

Τα ανοίγματα της ανατολικής όψης σε πρώτο και σε δεύτερο όροφο είναι μεταγενέστερα, απλούστερης μορφής, ορθογωνικά, 6 στο σύνολο τους 1 θύρα και 2 παράθυρα στον πρώτο όροφο και 3 παράθυρα στον δεύτερο όροφο. Η στέγαση αυτού του τμήματος γινόταν πάλι από μία ξύλινη δίρριχτη στέγη.

Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει η κατασκευή φεγγιτών στην βόρεια του πτέρυγα, με τα επτακτινικά αστέρια από λαξευτό πωρόλιθο, σε αντίθεση με την νότια πτέρυγα που αποτελείται από 2 ορθογωνικούς λόγω της αναμόρφωσης που υπέστη το κτήριο.

Η υφιστάμενη κατάσταση του κτηρίου όπως έχει προαναφερθεί, το καθιστά μη προσβάσιμο στο εσωτερικό του για περαιτέρω μελέτη και διερεύνηση.

4. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΑ_ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ

Η πυρκαγιά είναι μια μεγάλη απειλή για κάθε κτήριο και κυρίως για όλα εκείνα που αποτελούν την πολιτιστική μας κληρονομιά. Η φωτιά που υπέστη το πολεμικό μουσείο, ξεκίνησε εσωτερικά του κτηρίου και έκαψε ολοσχερώς τους ορόφους, τα πατώματα και τις στέγες του κτηρίου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, με την πάροδο του χρόνου, ότι απέμεινε να παραμείνει εκτεθειμένο και να καταστρέφεται ακόμα περισσότερο λόγω των ατμοσφαιρικών συνθηκών.

Στην παρούσα εργασία, πέρα από την αποσύνθεση των υλικών που συναντάμε στο κτήριο λόγω των κλιματολογικών και γεωλογικών χαρακτηριστικών της περιοχής, θα γίνει αναφορά για την επίδραση που ενδέχεται να έχει υποστεί η λιθοδομή λόγω της πυρκαγιάς. Στηριζόμενοι λοιπόν στη βιβλιογραφία, θα αναλύσουμε τις περιπτώσεις αυτές που συναντάμε δομικές ή μη βλάβες και φθορές.

Από πρώιμες έρευνες, έχουν αναπτυχθεί διάφορες τεχνικές προσέγγισης της διερεύνησης της πυρκαγιάς σε τοιχοποιία από λιθοδομή (θέρμανση υψηλής θερμοκρασίας σε φούρνους, λέιζερ, πραγματικές δοκιμές φλόγας), διαφορετικές πτυχές της ζημιάς που προκαλεί η φωτιά, αναπτύσσοντας πώς οι μικροσκοπικές αλλαγές επηρεάζουν το σύνολο της[27].

Η πέτρα είναι ουσιαστικό συστατικό σχεδόν κάθε ιστορικού κτηρίου. Ωστόσο, η πέτρα απέχει πολύ από το να είναι αμετάβλητο υλικό, καθώς μπορεί να υποστεί σοβαρή διαταραχή λόγω διαφόρων παραγόντων αποσύνθεσης. Η πυρκαγιά μπορεί να προκαλέσει σημαντική μείωση της της αντοχής της πέτρας και να οδηγήσει σε απώλεια επιφανειακού υλικού ενώ μπορεί να θέσει σε κίνδυνο ακόμα και τη δομική ακεραιότητα ενός κτηρίου[28].

Η πιο εμφανής επίδραση που έχει η φωτιά σε πολλές πέτρες είναι ο αποχρωματισμός λόγω τόσο του καλύμματος αιθάλης όσο και της θερμικής οξείδωσης των ανόργανων μετάλλων. Η θερμική οξείδωση μπορεί να αρχίσει να λαμβάνει χώρα σε θερμοκρασίες τόσο χαμηλές όσο 250-300°C. Αυτές οι αλλαγές ενδέχεται να μην θέτουν σε κίνδυνο τη δομική σταθερότητα του υλικού, αλλά μπορούν να προκαλέσουν αισθητική αλλοίωση στις περιπτώσεις όπου είναι εμφανής. Παρατηρείται, ότι η θερμότητα στο υπό μελέτη κτήριο, προκάλεσε, σε εσωτερικά σημεία του κελύφους του, την ανάπτυξη κοκκινωπού-καφέ χρώματος, το οποίο αντιστοιχεί στην αφυδάτωση των ενώσεων σιδήρου. Αυτό το κοκκίνισμα δεν μπορεί να παρατηρηθεί σε λευκές ή γκρίζες πέτρες, οι οποίες είναι σχετικά απαλλαγμένες από οξείδιο του σιδήρου. Το πλάτος αυτής της ζώνης, ο κόκκινος καμένος φλοιός ήταν περίπου 2-3cm, το οποίο σχετίζεται από τις συνθήκες καύσης αρά δεν μπορεί να οφείλεται σε περιβαλλοντικές επιδράσεις.

Όσον αφορά τη δομική σταθερότητα της πέτρας, οι παρατηρήσεις κτιρίων από λιθοδομή που έχουν υποστεί πυρκαγιές εντοπίζουν μια διάκριση των τύπων πέτρας βάσει της συμπεριφοράς τους μετά από πυρκαγιά:

• Πορώδη υλικά, στα οποία η φωτιά ενδέχεται να μην προκαλέσει σοβαρή μαζική διάσπαση της πέτρας κατά τη διάρκεια της

• Χαμηλό πορώδες, πυκνά υλικά όπου είναι εμφανής η καταστροφή της πέτρας λόγω πυρκαγιάς.

Η περίπτωση μελέτης μας, εντάσσεται στην πρώτη κατηγορία, όπου η λιθοδομή είχε μεγάλο πορώδες, καθώς, το σύνολο της τοιχοποιίας δεν παρουσιάζει θρυμματισμό.

---

[27] *''Impacts of Fire on Stone-Built Heritage''*, Miguel Gomez-Heras, Stephen McCabe, Bernard J. Smith and Rafael Fort, Journal of Architectural Conservation, July 2009.

[28]*''Fire Damaged Stone Structures in Historical Monuments. Laboratory Analyses of Changes in Natural Stones by Heat Effect''*,Hajpál, M. ÉMI, Non-profit Ltd, Quality Control and Innovation in Building.

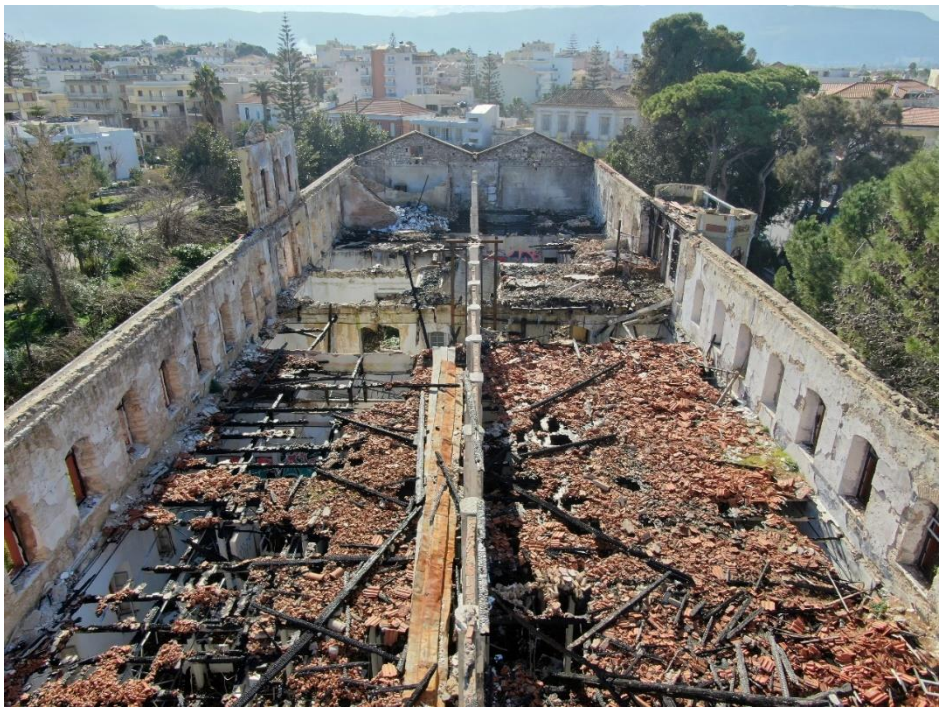
Όταν η πέτρα θερμαίνεται κατά τη διάρκεια μιας πυρκαγιάς, δημιουργείται μια απότομη αλλαγή θερμοκρασίας από την επιφάνεια έως τα εσωτερικά μέρη της πέτρας καθώς αρχίζει να αφυδατώνεται. Επομένως, η επιφάνεια της πέτρας μπορεί να έχει πολύ υψηλές θερμοκρασίες. Έτσι, τα πιο εμφανή αποτελέσματα της αποσύνθεσης της φωτιάς περιορίζονται στα πρώτα λίγα εκατοστά της πέτρας και είναι πολύ πιθανό ότι σε μια επίπεδη επιφάνεια αυτή η διάσπαση θα έχει τη μορφή στεγανοποίησης και απολέπισης του εξωτερικού στρώματος.

Επιπροσθέτως, υπάρχει η νοοτροπία ότι η κατάσβεση της φωτιάς με μεγάλες ποσότητες νερού θα επιτύχει το γρηγορότερο και καλύτερο αποτέλεσμα, από την άποψη της αντοχής της λιθοδομής, κάτι το οποίο δεν ισχύει[29]. Μεγάλες ποσότητες κρύου νερού θα αυξήσουν την πιθανότητα θερμικής αλλαγής στην πέτρα, και μπορεί να οδηγήσει σε απολέπιση. Θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μέθοδοι πυρόσβεσης με καθαρό νερό, αλλά εάν είναι δυνατόν, οι μέθοδοι πρέπει να αποφεύγουν να προκαλούν υπερβολική υγρασία στην πέτρα (π.χ. με τη χρήση συστημάτων ψεκασμού νερού ή ομίχλης). Τα αποτελέσματά τους μπορεί να είναι υπερβολικά εάν η πέτρα κορεστεί με νερό. Αυτό επιτρέπει τη μεταφορά αλάτων σε ολόκληρη την τοιχοποιία και μπορεί να προκαλέσει καταστροφή όταν σταδιακά στεγνώνει η πέτρα. Τα άλατα που παραμένουν στους πόρους της πέτρας μπορούν να έχουν τρομερές συνέπειες για τη μελλοντική απόδοση καθώς πέρα από τον εμφανή αποχρωματισμό και την απώλεια μηχανικής αντοχής μπορεί να υπάρξουν χαρακτηριστικά μικρό-αποσύνθεσης των οποίων η παρουσία μπορεί να επηρεάσει την απόδοση της πέτρας ακόμη και μακροπρόθεσμα.

Όλα αυτά μας οδηγούν, στην αξιολόγηση της παθολογίας του κτηρίου των στρατώνων που αφορούν τόσο στην επίδραση της πυρκαγιάς όσο και στις κλιματολογικές συνθήκες.

[29] ‘’*Fire Threat to Stones of Historic and Cultural Heritage Buildings’’,* September 1, 2020 by scientific department

4.1. Παθολογία κτηρίου λόγω της πυρκαγιάς

Οι φθορές που συναντάμε **στη λιθοδομή** του υπό μελέτη κτηρίου λόγω της πυρκαγιάς είναι:

- Αλλαγές χρώματος σε πέτρες, αποχρωματισμός[30]
- Σπάσιμο και στρογγυλοποίηση των άκρων. Είναι εμφανής φθορά των πεσσών από πέτρα καθώς παρατηρείται, ότι είναι πιο ευαίσθητες από την τοιχοποιία, γι' αυτό και έχουν καταρρεύσει πολλά από αυτά.
- Θραύση και η απολέπιση των λίθων

[30] ICOMOS-ISCS, Illustrated glossary on stone deterioration patterns, ICOMOS International Scientific Committee for Stone (ISCS)

Οι φθορές που συναντάμε **στο σύνολο του κτηρίου** από την πυρκαγιά:

- Καύση και κατάρρευση ξύλινων πατωμάτων
- Καύση και κατάρρευση ξύλινων στεγών και υπόστεγων
- Καύση ξύλινων ανοιγμάτων και συνακόλουθη μερική τοπική κατάρρευση υπερκείμενης τοιχοποιίας
- Αποκόλληση και πτώση επιχρισμάτων
- Κατάρρευση τμήματος κτηρίου

4.2. Γενική παθολογία του κτηρίου.

Οι φθορές που συναντάμε **στο σύνολο του κτηρίου** πέρα από αυτές που οφείλονται στην πυρκαγιά είναι[31]:

- Έντονες αποκολλήσεις των επιχρισμάτων και μεγάλες ρηγματώσεις.
- Επιπλέον, αρκετά από τα ξύλινα κουφώματα που δεν κάηκαν, έχουν σαπίσει λόγω εισροής όμβριων υδάτων και υγρασίας.
- Ρωγμές και παραμορφώσεις (Crack and deformation)
    - Σπασίματα- Splitting

- Φθορές λόγω απώλειας υλικού (Features induced by material loss)
    - Κυψέλωση- Alveolization
    - Στρογγυλοποίηση- Rounding
    - Βελονισμός- Pitting

[31] ICOMOS-ISCS, Illustrated glossary on stone deterioration patterns, ICOMOS International Scientific Committee for Stone (ISCS

- Κρυπτο-εξανθήσεις λόγω της κρυστάλλωσης των αλάτων στο εσωτερικό που μπορεί να οφείλεται όπως προαναφέρθηκε και από τις μεγάλες ποσότητες νερού κατά την κατάσβεση με αποτέλεσμα να έχουν προκληθεί ρηγματώσεις και αποκολλήσεις των επιχρισμάτων.

- Αποχρωματισμοί και εναποθέσεις (discoloration and deposit)
    - Μαύρη Κρούστα- Black crust
    - Κρούστες Αλάτων- Salt crust

Κρούστες Αλάτων-
Salt crust

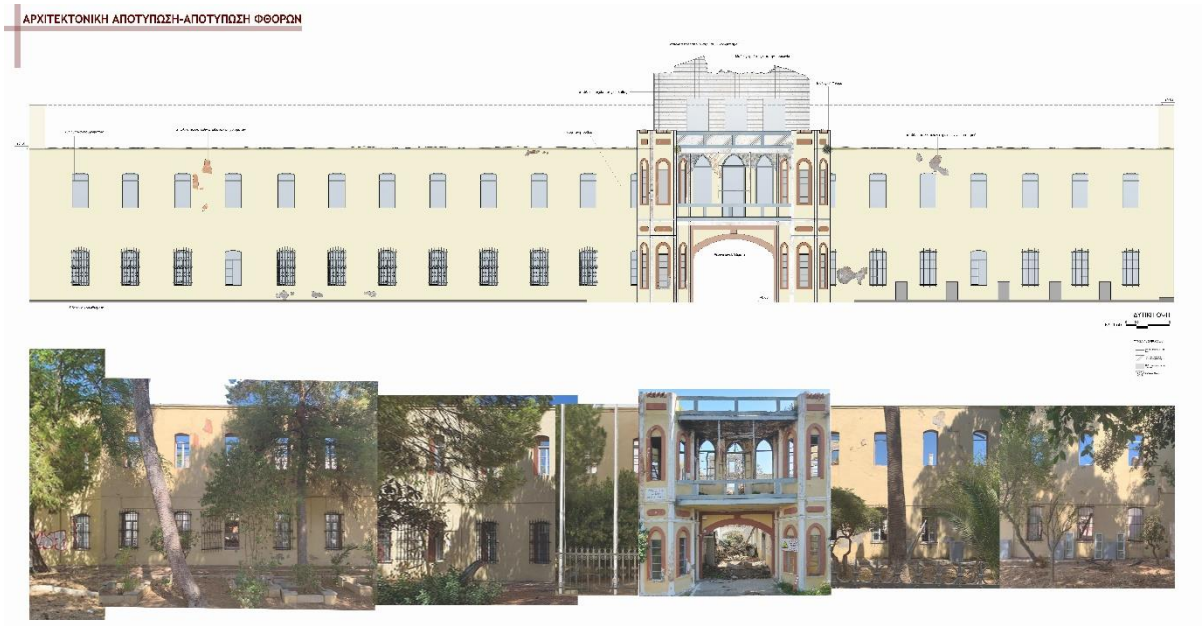

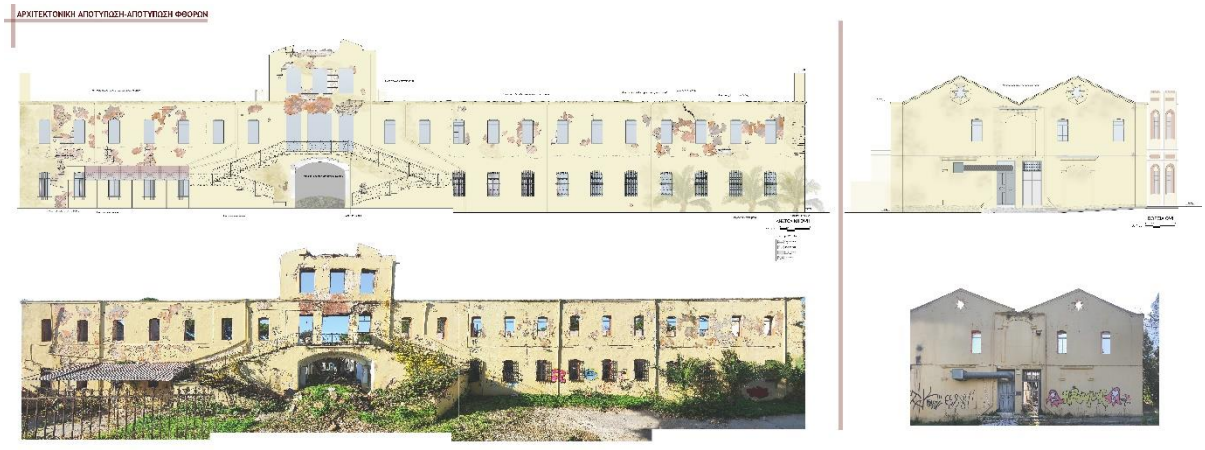
- Βιολογικές φθορές (Biological colonization)

Εμφάνιση βιολογικών μικροοργανισμών

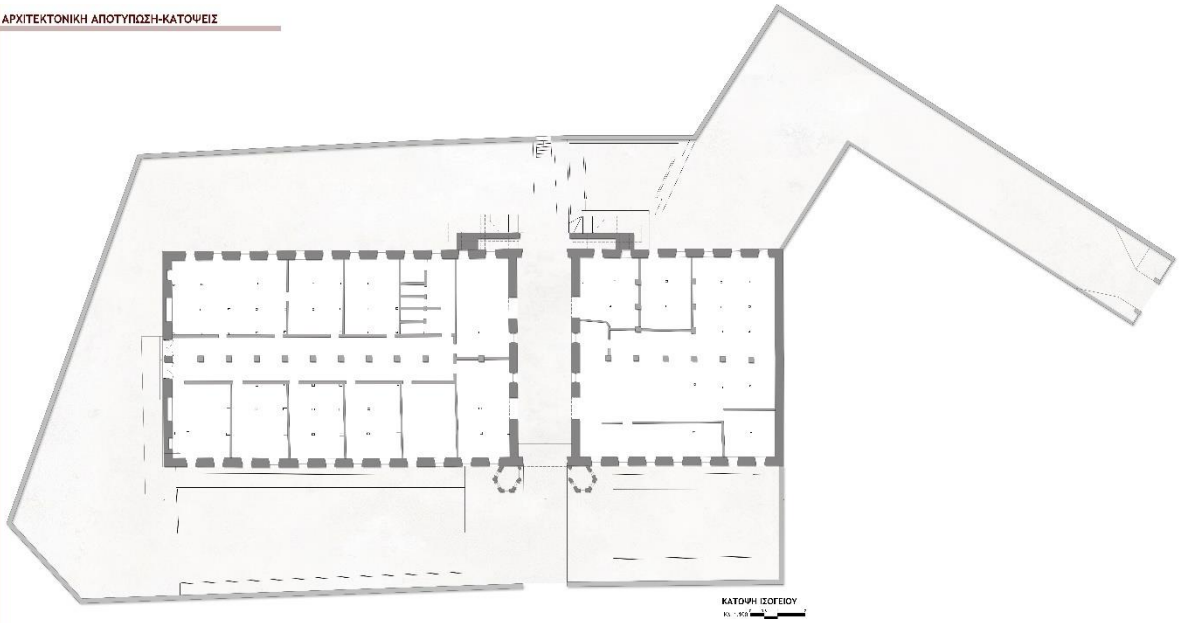

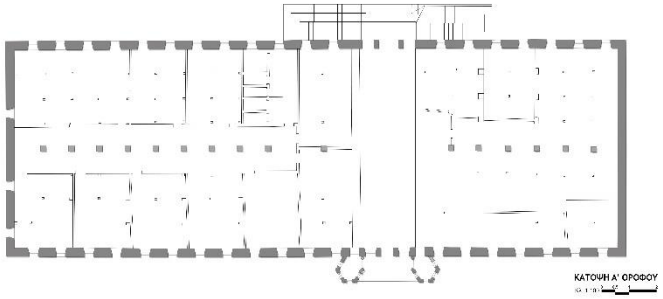
5. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ_ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΦΘΟΡΩΝ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ-ΚΑΤΟΨΕΙΣ

Στην παρούσα διπλωματική εργασία επιλέγεται ως πλέον δόκιμος ο όρος για τον τρόπο επέμβασης, ο όρος ***ανακατασκευή*** *[reconstruction][32]. «Αφορά έναν τρόπο επέμβασης ο οποίος μπορεί να είναι μια εκ νέου κατασκευή ή η συμπλήρωση, ή η αναστήλωση με δυσαναλογία ποσοστού παλαιού-νέου υλικού, σε βάρος του παλαιού. Μπορεί να ακολουθεί τον αρχικό σχεδιασμό του ιστορικού κτηρίου ή να προσαρμόζεται στις νέες χρήσεις του. Αφορά κυρίως μια αποκατάσταση ενός μνημείου, η οποία γίνεται σε μεγάλο ποσοστό με την προσθήκη νέων αρχιτεκτονικών μελών και νέων εν γένει υλικών. Ωστόσο, καταδικάζεται στον Χάρτη της Βενετίας[33] κυρίως όσον αφορά στα αρχαία μνημεία. Θεωρείται όμως θεμιτή σε περιπτώσεις έργων που έχουν καταρρεύσει από βίαιες καταστροφές όπως πόλεμος, φωτιά ή σεισμός καθώς σήμερα θεωρείται θεμιτή και για λόγους αναστροφής της ιστορίας»".*

[32] *Προστασία και Διαχείρηση Μνημείων, ''Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις από την Αρχαιότητα έως τις μέρες μας'',* Φανή Μαλλούχου-Tufano, Πανεπιστημιακές σημειώσεις, Αθήνα 2004.
[33] Άρθρο 15

6. ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΕΠΕΙΤΑ ΑΠΟ ΠΥΡΚΑΓΙΑ

Η ανακατασκευή ορίζεται ως μέθοδος που χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις που ένα κτίριο καταστρέφεται εν μέρει ή πλήρως λόγω φυσικών ή τεχνητών αιτιών. Οι λόγοι πίσω από την ανοικοδόμηση μπορούν να αναφέρονται είτε ως:

- εξάλειψη της τραυματικής επίδρασης ανθρώπινων ή φυσικών παρεμβάσεων,
- αποκατάσταση της κοινωνίας,
- κάλυψη αναγκών στέγασης
- αποκατάσταση της συμβολικής αξίας των κτιρίων για την πόλη και την κοινωνία,
- καθώς και για τη πρόληψη της απώλειας ταυτότητας και μνήμης.

Ακόμα και σε μια σύγχρονη κοινωνία, είναι αναπόφευκτο να εξαλειφθούν φαινόμενα που επηρεάζουν τόσο άμεσα τα πολιτιστικά αγαθά και το ανθρωπογενές περιβάλλον κάθε τόπου. Τα αίτια μιας τέτοιας ενέργειας διαφέρουν ανάλογα με το χρόνο, το χώρο και τις συνθήκες που επικρατούν. Είναι όμως η μέθοδος της ανακατασκευής στην περίπτωση μελέτης του πολεμικού μουσείου η σωστή προσέγγιση ανοικοδόμησης;

Πρόσφατα, παρακολουθήσαμε τις συζητήσεις που έλαβαν χώρα έπειτα από την καταστροφική πυρκαγιά που έπληξε τον εμβληματικό καθεδρικό ναό του Παρισιού, Notre Dame (του 12^{ου} αιώνα με πολλές μεταγενέστερες φάσεις). Οι συζητήσεις αυτές αφορούσαν τον τρόπο με τον οποίο θα γίνει η ανοικοδόμηση του ναού. Θα ξαναχτιστεί το μνημείο στην αρχική του μορφή ή θα αναπροσαρμόσει την μορφή του στις σύγχρονες απαιτήσεις μιας μοντέρνας αρχιτεκτονικής; Ωστόσο, προτάθηκε ακόμα και να μην ξαναχτιστεί και να παραμείνει ως έχει.

Δεκάδες αρχιτέκτονες, παρουσίασαν τα έργα τους στον αρχιτεκτονικό διαγωνισμό που κήρυξε ο πρωθυπουργός της χώρας τα οποία, κατά πλειοψηφία, παρουσίαζαν το Ναό αποκατεστημένο σε αντιδιαστολή με την αρχική του μορφή.

Ο Jean Nouvel[34], ένας από τους πιο διάσημους εν ζωή αρχιτέκτονες, τόνισε ότι η Notre Dame αποτελεί μια μαρτυρία πολιτισμού και ιστορίας και η γνώμη του ήταν ότι δεν θα έπρεπε να αλλάξει πολύ. Συγκεκριμένα δήλωσε: *«il faut être plus gothique que jamais»*[35] δηλαδή, *«Αντί να εκσυγχρονιστούμε νομίζω ότι πρέπει να είμαστε πιο γοτθικοί από ποτέ».*

Η Γαλλική Γερουσία ενέκρινε νομοσχέδιο που απαιτούσε η ανοικοδόμηση του ναού να είναι πιστή στην «τελευταία οπτική του κατάσταση»[36]. Οι Χάρτες και τα έγγραφα της Icomos ορίζουν ότι επιτρέπεται μόνο η ανακατασκευή ενός μνημείου ή τμημάτων ενός μνημείου σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν υπάρχει επιστημονική τεκμηρίωση της προηγούμενης κατάστασής του και όταν είναι απαραίτητο να αποκατασταθεί η λειτουργική χρήση του μνημείου. Αυτό συμβαίνει προφανώς με τη Notre Dame, η οποία έχει μελετηθεί, τεκμηριωθεί και συντηρηθεί παράλληλα με την υποστήριξη από την Unesco και τους Icomos και Iccrom, τα συμβουλευτικά όργανα της Σύμβασης Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Όσο αφορά τις μεθόδους και τα υλικά ο Χάρτης της Βενετίας[37] επιτρέπει τη χρήση *«οποιασδήποτε σύγχρονης τεχνικής για τη συντήρηση και την κατασκευή, η αποτελεσματικότητα της οποίας έχει αποδειχθεί από επιστημονικά δεδομένα και αποδεικνύεται από την εμπειρία».* Αποτελεί σύμβολο για την ιστορία της αρχιτεκτονικής, μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς και για το λόγο αυτό θα ανακατασκευαστεί στην τελευταία μορφή που είχε πριν την πυρκαγιά. Ωστόσο, αυτή η ενέργεια δεν περιορίζει την σύγχρονη αρχιτεκτονική οπτική, αντιθέτως,

[34] www.jeannouvel.com
[35] www.notre-dame-de-paris.net
[36] https://www.buildingconservation.com/books/churches2019/26/
[37] The Venice Charter(1964), ICOMOS

κάνοντας χρήση, νέων τεχνικών και τεχνολογιών, το κτήριο θα μπορέσει να διασφαλίσει μια καλύτερη αντοχή στο πέρασμα των χρόνων που είναι «πιο σύγχρονο» από τις ορατές μορφές του κτηρίου.

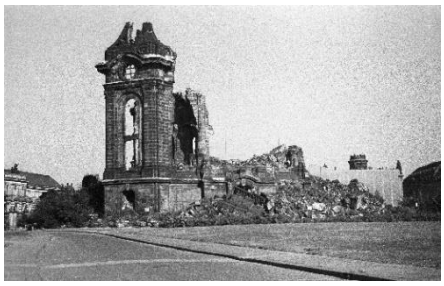
Σε συνέχεια των παραπάνω, θα αναφερθούν τρεις περιπτώσεις μελέτης κτηρίων που έχουν υποστεί πυρκαγιά και έχουν ανακατασκευαστεί. Αποτελούν παραδείγματα που ξεκινούν από τις ανακατασκευές που έγιναν μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και εκτείνονται έως τη σύγχρονη εποχή.

6.1. Ναός της Παναγίας της Δρέσδης Frauenkirche Dresden[38]

Μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου πολέμου η καταστροφή του ναού της Παναγίας της Δρέσδης παρέμεινε ανέπαφη για 45 ολόκληρα χρόνια. Κατά την περίοδο του βομβαρδισμού της, η βασική δομή της εκκλησίας δεν μπόρεσε να αντέξει τις εξαιρετικά υψηλές θερμοκρασίες που προκλήθηκαν από την πυρκαγιά, με αποτέλεσμα μεγάλο τμήμα της να καταρρεύσει. Παράλληλα, η εξωτερική λιθοδομή που απέμεινε, επηρεάστηκε σημαντικά. Η πυρκαγιά την έβλαψε μόνιμα, μετατρέποντας την απόχρωσή της σε σκούρα γκρί.

Η κυβέρνηση, στην απροθυμία να αναλάβει την ανοικοδόμησή της, αποφάσισε να χαρακτηρίσει τα ερείπια που είχαν απομείνει σε «μνημείο πολέμου». Ωστόσο, οι κάτοικοι που είχαν συνηθίσει να Ναό ως σύμβολο της πόλης, δεν μπορούσαν να δεχτούν στη θέση του ένα ερείπιο ονομαζόμενο «μνημείο πολέμου». Και καθώς η εξιδανικευμένη εικόνα της Δρέσδης μεταβιβαζόταν σε νεότερες γενιές, τα ερείπια σιγά σιγά γινόταν σύμβολο νοσταλγίας για τους προηγούμενους χρόνους. Έτσι, αμέσως μετά την πτώση του τείχους του Βερολίνου και την γερμανική επανένωση, αποφασίστηκε η ανοικοδόμησή της. Σε καταστάσεις πολέμου, είναι λογικό να θέλεις να διαγράψεις από την μνήμη σκηνές βίας και απώλειας στο ανενεργό πια τοπίο και να αποκαταστήσεις το σύνολο των καταστροφών.

Ο κύριος άξονας πίσω από την ανασυγκρότηση του μνημείου, ήταν η πιστή ανακατασκευή. Ωστόσο, ενώ το μεγαλύτερο τμήμα της λιθοδομής που χρησιμοποιήθηκε ήταν νέο και συμβατό με το παλαιό, παρατηρείται συνύπαρξη της υφιστάμενης λιθοδομής με την νέα ακόμα και σε τυχαίες τοποθετήσεις. Το γεγονός ότι δεν έγιναν προσπάθειες καθαρισμού συνέβαλλε σημαντικά ώστε να αποτελέσει το ίδιο το υλικό ένα εργαλείο σχεδιασμού που ανακατασκευάζει το μνημείο χωρίς την ιδέα της πιστής ανοικοδόμησης συνδυάζοντας ισορροπία σχεδιασμού και καινοτομία σκέψης.

Εικόνα 23-24-25: Ο Ναός πριν και μετά την ανακατασκευή. **Πηγή:** www.wikimedia.org/wikipedia

[38] The Dresden Frauenkirche-rebuilding the past, Brian Collins^ Dave WilliamsS Robert Haak^ Martin IVux^, Herbert Herz^, Luc Genevriez', Pascal Nicot^, Pierrick Brault^, Xavier Coyere', Burkhard Krause'*, Jens Kluckow^ & Armin Paffenholz^, 'IBM UK Scientific Centre, ^IBM Deutschland Informationssysteme GmbH, 'ARC (Audiovisuel Realisation Conseil)

6.2. Όπερα La Fenice, Βενετία[39]

Το 1996 μια από τις πιο εμβληματικές όπερες παγκόσμιας κλίμακας, η όπερα La Fenice, καταστράφηκε εντελώς από πυρκαγιά. Χτισμένη το 1792 με σχέδια του αρχιτέκτονα Giannatonio Selva, αποτελεί το πρώτο θέατρο μεταξύ 16ου και 18ου αιώνα από όσα χτίστηκα στην Βενετία με μνημειακή πρόσοψη σε δημόσιο χώρο. Η πρόταση του ήταν να σχεδιαστεί ένα κτήριο με νεοκλασικιστικό στυλ και ένα αμφιθέατρο σε σχήμα πετάλου.

Το 1836, είναι η πρώτη φορά όπου η όπερα καταστρέφεται από πυρκαγιά που προκλήθηκε από κάποιο βραχυκύκλωμα και επιλέγεται να ανακατασκευαστεί με αρχιτέκτονα τον Giambattista Meduna. Μέσα σε ένα χρόνο η όπερα άνοιξε και πάλι της είσοδο της στο κοινό μέχρι τον πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο.

Το 1996 και ενώ η όπερα βρίσκεται σε εργασίες αποκατάστασης και συντήρησης μια δεύτερη πυρκαγιά, η οποία προκλήθηκε από εμπρησμό, καταστρέφει και πάλι μεγάλο της τμήμα. Ήταν μια περίπτωση μελέτης όπου αμέσως συμφωνήθηκε η πιστή ανοικοδόμησή της. Συγκεκριμένα, η ιδέα βασίστηκε στο «con'era e dov'era», δηλαδή «όπως ήταν, όπου ήταν» με αρχιτέκτονα τον Aldo Rossi. Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά, της συγκεκριμένης όπερας ήταν οι εξαιρετικές ακουστικές ιδιότητες που διέθετε. Για το λόγο αυτό, κρίθηκε αναγκαίο πέρα από την αναδημιουργία του σχήματος των επιφανειών, να επιλεχθούν σωστά υλικά για την κατασκευή και επένδυση επιφανειών. Ωστόσο, η κατασκευή της ξεκίνησε το 2001 όπου σε λιγότερο από δύο χρόνια, δημιουργήθηκε και πάλι η ατμόσφαιρα της παλιάς όπερας και μάλιστα εξοπλισμένη με επιπλέον χώρους και χωρητικότητα καθισμάτων αυξημένη σε 1000 από 840.

Εικόνα 26: Η όπερα la Fenice κατά την διάρκεια της πρώτης πυρκαγιάς 1836. **Πηγή:** www.alamy.com

Εικόνα 27: Η όπερα la Fenice κατά την διάρκεια της δεύτερης πυρκαγιάς 1996. **Πηγή:** www.teatrolafenice.it/en/

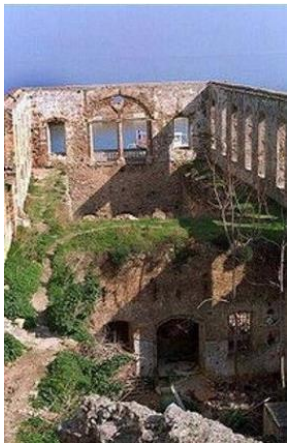

Εικόνα 28: Η Όψη της όπερας το 2007. **Πηγή:** www.wikipedia.org

[39] Teatro 'La Fenice', Venice — The secrets of the acoustical reconstruction of the destroyed theater according to historical and modern requirements, J. Reinhold, juergen.reinhold@muellerbbm.de

6.3. Το μεγάλο Αρσενάλι, Χανιά[40]

Τα πρώτα Χανιώτικα αρσενάλια ιδρύθηκαν το 1497. Το τελευταίο από αυτά, το ‘’Μεγάλο Αρσενάλι’’ ολοκληρώθηκε το 1600. Φιλοξένησε διάφορες και σημαντικές δημόσιες λειτουργίες στο πέρασμα των χρόνων. Το σχολείο της Χριστιανικής κοινότητας, θεατρικές παραστάσεις, δημοτικό νοσοκομείο και δημαρχείο. Ύστερα από τους βομβαρδισμούς του 1941 και την απώλεια του δυτικού τοίχου, άρχισε σταδιακά μετά την κατάρρευση της στέγη να υποκύπτει στο σύνολο του.

Εικόνα 29-30: Το Μεγάλο Αρσενάλι, κατάσταση μετά τον Βομβαρδισμό. **Πηγή:** ‘’Χανιά Παλιές Φωτογραφίες-Hania old Photos’

Το 1997, ο Δήμος Χανίων ανέθεσε στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο ερευνητικό πρόγραμμα με επιστημονικά υπεύθυνο τον αρχιτέκτονα επίκουρο καθηγητή Γιάννη Κίζη. Αντικείμενο την διερεύνηση πρότασης αποκατάστασης και αξιοποίησής του, η νέα χρήση του κτηρίου θα ήταν κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου. Το ζήτημα είναι η μετατροπής του κτηρίου-κελύφους και η υπόσταση ενός μνημείου ως διατηρητέου τεκμηρίου περασμένων ιστορικών χρόνων, τα ίχνη των οποίων οφείλουν να διαφυλαχτούν τονίζοντας την παροδικότητα των νέων κατασκευών. Η κεντρική ιδέα συνοψιζόταν σε μια αναστηλωτική κίνηση, αρχιτεκτονική και δομοστατική μαζί. Δηλαδή, την εισαγωγή ενός ξύλινου φορέα που στηρίζει το κέλυφος και οργανώνει χώρους.
Έτσι η διαδικασία της αποκατάστασης συνοψιζόταν στα εξής βήματα:

- Αρχικά, απομακρύνθηκαν όλες οι κατασκευές του μεσοπολέμου
- Απομακρύνθηκαν όλες οι καλωδιώσεις και ότι «ξένο» υπήρχε στην δυτική όψη
- Οι φθαρμένοι λίθοι λαξεύτηκαν και συμπληρώθηκαν με νέο πωρόλιθο,
- Όλες οι ανακατασκευές των τοίχων έγιναν με συμπαγείς πλινθοδομές με μικρή υποχώρηση από την αυθεντική επιφάνεια
- Εμπλουτίστηκε η κατακόρυφη επικοινωνία με κλίμακες και γέφυρες.

[40] Δομές,04-08,Διεθνής επιθεώρηση Αρχιτεκτονικής, Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου,Τεύχος 68.

Το νέο κτήριο που στεγάζει το Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου (ΚΑΜ), εγκαινιάστηκε τον Απρίλιο του 2002 με αρχιτέκτονα τον Γιάννη Κίζη.

Εικόνα 31-31: Το μεγάλο αρσενάλι κατάσταση μετά την ανακατασκευή του. **Πηγή:** *www.tsikandilakis.gr/gr/exhibitions*, www.chania-culture.gr

7. ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

Το υπό μελέτη κτήριο που σήμερα τελεί υπό πλήρη εγκατάλειψη αποτελεί τεκμήριο για την ιστορία της πόλης των Χανιών. Πρόκειται για το πρώτο δημόσιο κτήριο έξω από τα τείχη της πόλης, επηρεάζοντας σημαντικά την διαμόρφωση του πολεοδομικού σχεδίου της ευρύτερης περιοχής. Για το λόγο αυτό, η ανακατασκευή του θέτει ως βασικό στόχο την διατήρηση και την ανάδειξη των αξιών του μέσα από μία νέα κατασκευή που θα σεβαστεί τα εναπομείναντα στοιχεία του, θα τα αναδείξει και παράλληλα θα ικανοποιήσει την εξυπηρέτηση της νέας χρήσης που εντάσσεται σε αυτό εξασφαλίζοντας την στατική του επάρκεια. Σύμφωνα με τον χάρτη της Βενετιας,1964[41], η απόδοση νέων χρήσεων σε παλαιά κτήρια είναι εφικτή υπό τον όρο ότι αυτές θα είναι συμβατές προς αυτά. Έτσι λοιπόν, η νέα χρήση που επιλέχθηκε για το κτήριο είναι μια δημόσια χρήση και συγκεκριμένα αυτή της νέας δημοτικής βιβλιοθήκης των Χανίων, πιστεύοντας ότι μία τέτοια χρήση,

- πέρα από την αναγκαιότητα μεταστέγασης της υπάρχουσας βιβλιοθήκης,
- θα συμβάλλει:
    - στην ανάδειξη της περιοχής,
    - Στην καλύτερη ενοποίηση με τον δημόσιο χώρο
    - Στην καλύτερη εικόνα της πόλης για μια τόσο κομβική θέση στην οποία βρίσκεται, καθώς η οδός Τζανακάκη αποτελεί σύνδεση της Σούδας με την παλιά πόλη των Χανίων
    - θα μετέχει ενεργά στο κοινωνικό γίγνεσθαι της πόλης.

Ας μην ξεχνάμε, το **ανθρωπογενές τοπίο** το οποίο συσχετίζεται με το ιστορικό κτήριο των στρατώνων και που μια νέα τέτοια χρήση θα **αναβιώσει** την σχέση με το πάρκο Ειρήνης και φιλίας που είχε διακοπεί τα τελευταία χρόνια. Η ένταξη της ολοκληρωμένης διατήρησης στον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό, αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους σχεδιασμού. Ο όρος επανάχρηση στα νεότερα κτήρια κάτω από ορισμένες συνθήκες αποβαίνει καλός σύμμαχος διατήρησης του ίδιου του κτιρίου[42].

Σύμφωνα με τον χάρτη της Βενετίας,1964[43], στόχος του σχεδιασμού της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτελεί:

- η ανάδειξη αισθητικών και ιστορικών αξιών, σεβόμενοι την αρχική τους υπόσταση και τα αυθεντικά στοιχεία.
- Ανάγκη διάκρισης των νέων μερών από τα αυθεντικά τμήματα της κατασκευής.
- Η χρήσης της σύγχρονης τεχνολογίας υπό προϋποθέσεις, δηλαδή, υλικά με βέβαιη συμπεριφορά στο χρόνο
- Η διεπιστημονικής προσέγγισης και τεκμηρίωσης των επεμβάσεων.

«Οι επιταγές αυτές στην πράξη μεταφράστηκαν, τις τρεις δεκαετίες μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, στη χρησιμοποίηση δομικού υλικού διαφορετικού, σε σχέση με το αρχικό του μνημείου, για την κατά σκευή των νέων συμπληρώσεων ή του ίδιου αλλά με άλλον τρόπο κατεργασμένου, καθώς και στην αποφυγή της αναπαραγωγής των ιστορικών μορφών στις νέες προσθήκες και στη χρήση απλοποιημένων και σχηματοποιημένων περιγραμμάτων ή και στοιχείων τελείως ξένων προς την ιστορική φυσιογνωμία του μνημείου[44]»

[41] Χάρτης της Βενετίας για την Αποκατάσταση και Συντήρηση Μνημείων και Μνημειακών Συνόλων
[42] Επισκόπηση του ζητήματος της προστασίας ιστορικών μνημείων και συνόλων. Ε-Α, Χλέπα, Σημειώσεις μαθήματος.
[43] Χάρτης της Βενετίας για την Αποκατάσταση και Συντήρηση Μνημείων και Μνημειακών Συνόλων
[44] Προστασία και Διαχείριση Μνημείων, Ιστορικές και θεωρητικές Προσεγγίσεις, Φανή Μαλλούχου-Tufano, Ελληνικά Ακαδημαικά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα.

Με βάση όσων προαναφέρθηκαν, η κεντρική ιδέα του σχεδιασμού, δομείται κρατώντας το κέλυφος του κτηρίου ως απόθεμα μνήμης και ιστορικότητας δημιουργώντας εσωτερικά ένα νέο μεταλλικό φορέα που θα λειτουργεί στατικά αυτόνομα και θα στεγάζεται με τον ίδιο τρόπο που στεγαζόταν το μουσείο στο παρελθόν ως ένδειξη μνήμης και μεταγραφής. Βασική προϋπόθεση για την ένταξη ενός νέου φορέα εσωτερικά αποτέλεσε το γεγονός της περιμετρικής απόστασής του από το κέλυφος του κτηρίου ως ένδειξη σεβασμού στο υφιστάμενο κέλυφος. Επιπροσθέτως, ο νέος αυτός φορέας δεν θέλαμε να συμπίπτει με κανένα άνοιγμα για την αποφυγή του περιορισμού της θέασης και του φυσικού φωτισμού.

Έχοντας ως βασικές αρχές όλα όσα προαναφέρθηκαν δημιουργείται ο νέος φορέας όπου η ένταξή του εσωτερικά δεν αλλοιώνει την φυσιογνωμία και την αυθεντικότητα του κτηρίου με τελικό στόχο να μπορεί κανείς να σκεφτεί το κτήριο με την μορφή του ιστορικού αλλά ταυτόχρονα και με μία σύγχρονη αρχιτεκτονική ματιά και νέα οπτική θέτοντάς το εξ’ ολοκλήρου σε καθεστώς συνεχής προστασίας και ανάδειξης του.

Με δεδομένο ότι η Νότια πτέρυγα, κατά την πρώτη οικοδομική φάση του κτηρίου, εκτεινόταν στα νότια, και καθαιρέθηκε τμήμα του για να στεγάσει την οικία του μεράρχου, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η νέα χρήση αποστρατικοποιεί την περιοχή, προτείνεται κατεδάφιση της οικίας του Διοικητή της Μεραρχίας. Στην θέση του και σε προέκταση του νέου φορέα προτείνεται δημιουργία αμφιθεάτρου, με βασικές αρχές την υποχώρηση από τις όψεις του κτηρίου, η οποία θα ενταχθεί τόσο στο ιστορικό τοπίο όσο και στον ιστό της πόλης. Επιπλέον, η όψη της εν λόγω προσθήκης θα φέρει τις αναλογίες της υφιστάμενης όψης των στρατώνων, μεταφράζοντας τις αναλογίες κενού πλήρους των αποστάσεων των ανοιγμάτων σε μια νέα αρχιτεκτονική μορφή.

Συνοψίζοντας, βασική αρχή αποτελεί η διατήρηση καταλοίπων όλων των ιστορικών φάσεων για το λόγο αυτό προτείνεται ως όψη επέμβασης, που θα φέρει δηλαδή το αποτύπωμα της επέμβασής μας, η βόρεια όψη όπου φέρει σημάδια όλων των οικοδομικών-ιστορικών φάσεων. Προτείνεται λοιπόν η διάνοιξη των θυρών της στο ισόγειο όπου είχαν τοιχιστεί καθώς και η διάνοιξη νέου ανοίγματος σε θέση που προϋπήρχε άνοιγμα με την λογική των ορθογώνιων ανοιγμάτων που εντάσσουμε και στις όψεις της νέας μας προσθήκης.

9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

_ Αδαμάντιος Γ. Κρασανάκης, *''Κρητική Ιστορία, (Αρχαία και Νέα)''*, Β' 'Εκδοση, Academia.edu.

_Αιμιλία Κλάδου-Μπλέτσα, *''Τα Χανιά Έξω από τα τείχη''*, Έκδοση Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, Τμήμα Δυτικής Κρήτης, Αθήνα, 1998, Β' Έκδοση.

_Αιμιλία Κλάδου-Μπλέτσα, *''Τα Χανιά 100 Χρόνια από την ένωση στο 2013''*,Τεχνικό επιμελητήριο Ελλάδας| Τμήμα Δυτικής Κρήτης 2015.

_ Αριστείδης Μιχαλόπουλος , *''Οι ιστορικές Μάχες Οχυρών και Κρήτης Προμαχώνες του Ελληνισμού του 1941''*, Εταιρεία των Φίλων του Πολεμικού Μουσείου,Εκδόσεις Ερευνητρές, 2004.

_ Αρχεία Εφημερίδων «Χανιώτικα Νέα», «Κρητική Πολιτεία», «Κήρυκας», «Κρήτη», «Νέα Έρευνα», Δημοτική Βιβλιοθήκη Χανίων.

_Δομές,04-08,Διεθνής επιθεώρηση Αρχιτεκτονικής, Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου, Τεύχος 68.

_ Ε-Α, Χλέπα, *''Επισκόπηση του ζητήματος της προστασίας ιστορικών μνημείων και συνόλων''*, Σημειώσεις μαθήματος, Πολυτεχνείο Κρήτης, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών.

_Μανούσακας Μανώλης, *''Ιστορικά κτήρια της Πόλης των Χανίων΄΄,* Έρεισμα, Φεβρουάριος 2019.

_Μαλλούχου-Tufano, Φ., *''Προστασία και Διαχείριση Μνημείων''*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2016 διαθέσιμο: http://hdl.handle.net/11419/6466

_ Μαλλούχου-Tufano, Φ,*''Προστασία και Διαχείρηση Μνημείων, Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις από την Αρχαιότητα έως τις μέρες μας''*, Πανεπιστημιακές σημειώσεις, Αθήνα 2004.

_ Μπούρας Χαράλαμπος, Φιλιππίδης Δημήτρης, Αρχιτεκτονική, εκδοτικός οίκος Μέλισσα,Αθήνα,2013

_Μιχάλης Ανδριανάκης, Βλαζάκη Μαρία, *''Η Παλιά Πόλη των Χανίων'',* Αθήνα, 1997

_ Παναγιώτης Τουρκινιώτης, Εισαγωγή στην θεωρία της Αρχιτεκτονικής, Μια ιστορική Επισκόπηση, Αθήνα 2008

_Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων «ο Χρυσόστομος», ''Η Κρήτη στις Αρχές του αιώνα μας'', Υπουργείο πολιτισμού, Αθήνα, 1988.

_Brian Collins^ Dave WilliamsS Robert Haak^ Martin IVux^, Herbert Herz^, Luc Genevriez', The Dresden Frauenkirche-rebuilding the past, διαδέσιμο: caaconference.org/files

_E.H. Gombrich, ‘’Το χρονικό της Τέχνης’’ Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας, Μετάφραση Λίνα Κασδαγλή

_’’Fire Threat to Stones of Historic and Cultural Heritage Buildings’’, by scientific department, September 1, 2020

_Hajpál, M. ÉMI, Non-profit Ltd ‘’Fire Damaged Stone Structures in Historical Monuments. Laboratory Analyses of Changes in Natural Stones by Heat Effect’’, Quality Control and Innovation in Building.

_Kenneth Frampton, ‘’Μοντέρνα Αρχιτεκτονική, Ιστορία και Κριτική’’, Τέταρτη Έκδοση, Θεμέλιο.

_ Miguel Gomez-Heras, Stephen McCabe, Bernard J. Smith and Rafael Fort, ‘’Impacts of Fire on Stone-Built Heritage’’, Journal of Architectural Conservation, July 2009.

_Riegl Alois, Ουσία και γένεση της μοντέρνας λατρείας των μνημείων, μετ. ΠαναγιώτηςΠούλος, Βιέννη, 1903

_Pascal Nicot^, Pierrick Brault^, Xavier Coyere', Burkhard Krause'*, Jens Kluckow^ & Armin Paffenholz^, 'IBM UK Scientific Centre, ^IBM Deutschland Informationssysteme GmbH, 'ARC (Audiovisuel Realisation Conseil)

_Ιστοσελίδες

_http://www.charta-von-venedig.de/ Χάρτης της Βενετίας για την Αποκατάσταση και Συντήρηση Μνημείων και Μνημειακών Συνόλων,

_https://www.icomos.org/publications/monuments_and_sites
ICOMOS-ISCS, Illustrated glossary on stone deterioration patterns, ICOMOS International Scientific Committee for Stone (ISCS)

_www.jeannouvel.com

_www.notre-dame-de-paris.net

_https://www.buildingconservation.com/books/churches2019/26/

_https://www/theatrolafenice.it/en/ ’La Fenice’, Venice — The secrets of the acoustical reconstruction of the destroyed theater according to historical and modern requirements, J. Reinhold, juergen.reinhold@muellerbbm.de

_Τηλεοπτικές εκπομπές

_’’Κρητική Πολιτεία’’, εκπομπή της τηλεόρασης «ΒΟΥΛΗ» Έρευνα-Επιμέλεια-Παρουσίαση του δημοσιογράφου Τάκη Καμπρα.

10.ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1878- Σύμβαση της Χαλέπας

1881-νομοσχέδιο με το οποίο διαχωρίζε τις οδούς σε δημόσιους, επαρχιακούς, δημοτικούς και αγροτικούς

1884-1885- Πρώτο Μεγάλο Δημόσιο Κτήριο Έξω απο τα τείχη

Cazerna Italiana

1899-ψηφίζεται και συγκροτείται η Κρητική Πολιτεία

1906-ο Πρίγκιπας Γεώργιος παραιτείται

1909 -αποχωρούν τα διεθνή στρατεύματα

1910 -πρωθυπουργός της Ελλάδας ο Ελευθέριους Βενιζέλος

1911- οδοστρώνονται με πλάκες όλοι οι δρόμοι

1 Δεκεμβρίου 1913-ένωση της Κρήτης με την υπόλοιπη Ελλάδα

1927-Κατασκευή Ρολογιού

1933-Σχολεία οδό Κοραή

1935- Δημοτικό Στάδιο Χανίων

1976-Πνευματικό Κέντρο Χανίων

1987- Πάρκο Ειρήνης Και Φιλίας

1. Ιταλικοί Στρατώνες- Περιοχή Μελέτης
2. Πάρκο Ειρήνης και Φιλίας
3. Πνευματικό Κέντρο
4. Δεσποτικό
5. Ρολόι
6. Δημοτικός Κήπος
7. Πλατεία Δικαστηρίων
8. Δικαστικό Μέγαρο
9. Δημοτικό Στάδιο
10. Σχολεία Οδού Κοραή
11. Δημοτική Αγορά

Χρήσεις Κτηρίου

1884-1897
Caserne Medjidie-Caserne Turque

1897-1913
Caserne Italienne-Καζέρμα-Ιταλικός Στρατώνας

1898
Χρήσεις απο τον Ύπατο Αρμοστή Συνάντηση Πληρεξούσιων της Συντακτικής Συνέλευσης

1903-1904
Ιταλικές Δυνάμεις

1913-1941
Στρατώνες-Ελληνικές Δυνάμεις

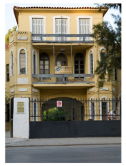
1941
Γερμανικός Στρατός

1941-1990
Στρατόπεδο Τζομπανάκη

1991-2016
Πολεμικό Μουσείο Χανίων

2018

2021

19ος αιώνας:

Louis Durand (1760-1834)- Υποστηρικτής Απομάκρυνσης των μορφών του παρελθόντος

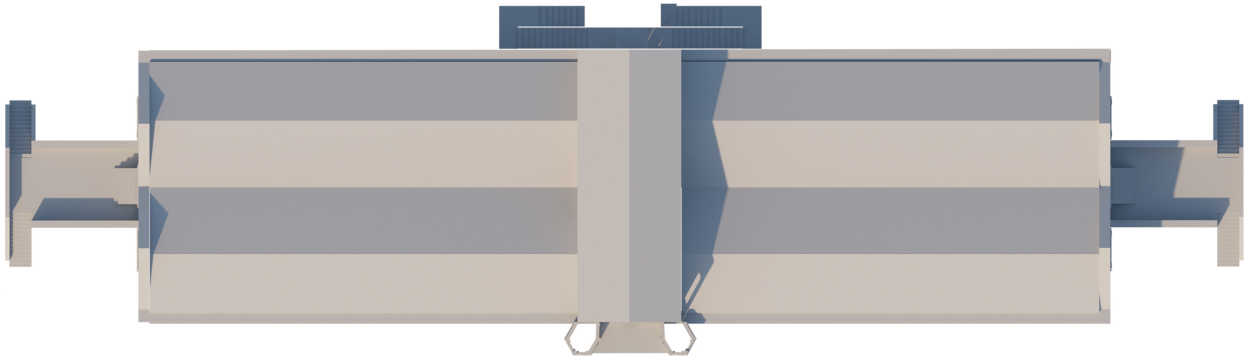

''Συλλογή και παραλληλισμός των κτηρίων κάθε είδους, αρχαίων και σύγχρονων''

Viollet le Duc, 1853 διατυπώνει στην Ecole des Beaux-Arts το αξίωμα του δομικού ορθολογισμού μέσω του οποίου η αρχιτεκτονική βασίζεται στον ορθό λόγο

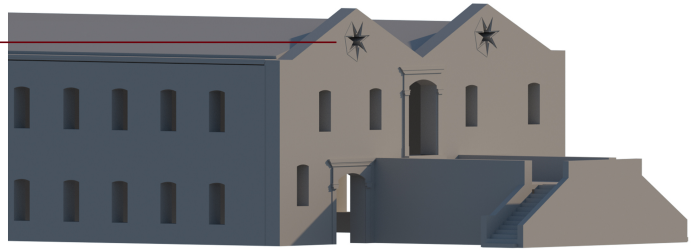
Κτήριο Ιταλικών Στρατώνων

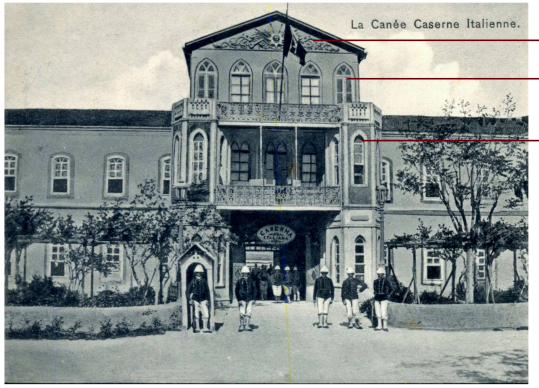
2 όμοιες αντιδιαμετρικές ορθογωνικές πτέρυγες που ενώνονταν στον κέντρο τους με όροφο ορθογωνικής διατομής

Φεγγίτες με τα επτακτινικά αστέρια.

Ο αριθμός επτά είναι ιερός και στις τρεις μονοθεϊστικές θρησκείες και ίσως σχετίζονταν με αυτή .

Διακοσμητικό Αέτωμα-Σουλτανικός ''Ντουράς''

Οξυκόρυφα Τοξωτά Ανώφλια-Γοτθική Αρχιτεκτονική

Εξαγωνικοί Πυργίσκοι Νεογοτθικών Προτύπων

Εξαγωνικοί Πυργίσκοι στην Όψη στρατώνα του Πυροβολικού στην πλατεία Taksim

Συνολικά Ανοίγματα

Γοτθικοί Ναοί, Durand.

Όψη πρότυπου σύγχρονου στρατώνα, βιβλίο Durand

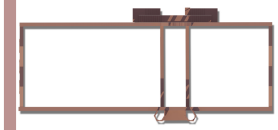
ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΗΡΙΟΥ-ΥΛΙΚΑ

- Φέρουσα Τοιχοποιία: Λιθοδομή, συνδετικό κονίαμα και σοβά
- Μη φέροντες τοίχοι-Πυργίσκοι: συμπαγή τούβλα, σοβά

Κάτοψη:
Εξωτερικές Διαστάσεις 56,40μ. x 19,90μ.
Πάχος τοίχου 0,75μ.

Ισόγειο

Τυπολογία Ανοιγμάτων 42 συνολικά στις όψεις

Διαμορφώνονται Περιμετρικά με λίθους και πλινθινο ανακουφιστικό τοξο

Στοά
4 Παράθυρα- 4 Θύρες

Βόρεια Όψη

Δύφυλλη ξύλινη πόρτα στοά της Βόρειας Πτέρυγας

Θύρες Ξύλινες με φεγγίτες

Α' Όροφος

Ανοίγματα: 38 συνολικά στις όψεις

Συμμετρική Λίθινη Κλίμακα Ανατολικής όψης

Δυτική Όψη, Ανοίγματα με οξυκόρυφα τοξωτά ανώφλια

Ανατολική Όψη

Β' Όροφος

Ανατολική Όψη

ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΤΗΡΙΟΥ

Πυρκαγιά

Φθορές στην **Λιθοδομή** του υπο μελέτη κτηρίου λόγω της **πυρκαγιάς**:

- **Σπάσιμο και στρογγυλοποίηση των άκρων**
- **Αλλαγές χρώματος σε πέτρες, αποχρωματισμός**
- **Θραύση και η απολέπιση των λίθων**

Οι φθορές που συναντάμε **στο σύνολο του κτηρίου** από την **πυρκαγιά**:

- Καύση και κατάρρευση ξύλινων πατωμάτων
- Καύση και κατάρρευση ξύλινων στεγών και υπόστεγων
- Καύση ξύλινων ανοιγμάτων και συνακόλουθη μερική τοπική κατάρρευση υπερκείμενης τοιχοποιίας
- Αποκόλληση και πτώση επιχρισμάτων
- Κατάρρευση τμήματος κτηρίου

Γενική Παθολογία Κτηρίου

- **Έντονες αποκολλήσεις των επιχρισμάτων και μεγάλες ρηγματώσεις**
- **Αποσάρθρωση κουφωμάτων λόγω εισροής όμβριων υδάτων και υγρασίας**
- **Ρωγμές και παραμορφώσεις (Crack and deformation)**
- **ο Σπασίματα- Splitting**

Μαύρες Κρούστες

Κυψέλωση

Βελονισμός-Στρογγυλοποίηση

Απώλεια Υλικού λόγω κρυπτοεξάνθησης

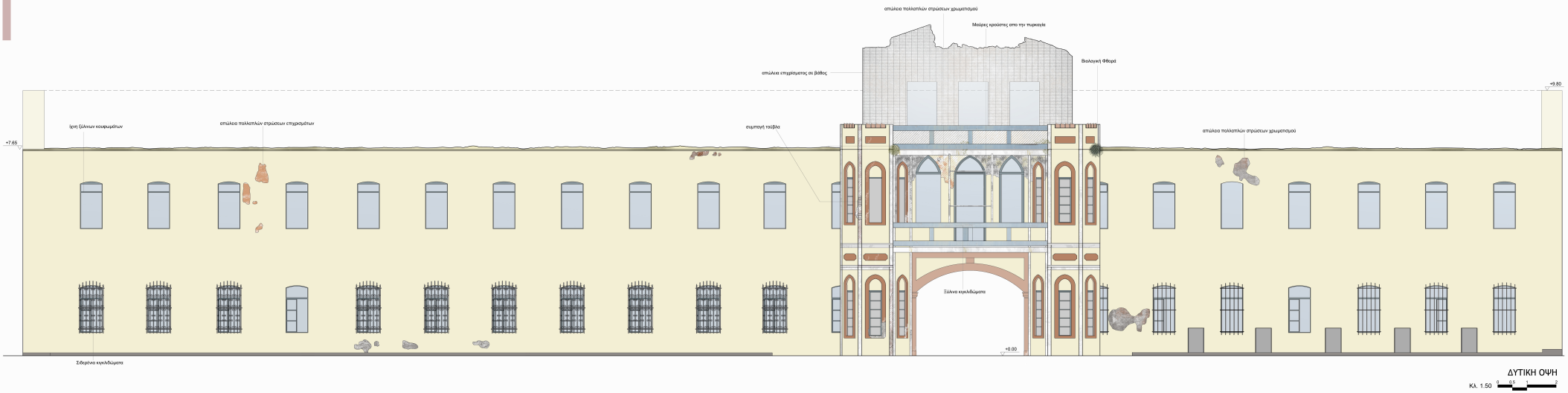
Κρούστες Αλάτων

Βιολογικές Φθορές

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ-ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΦΘΟΡΩΝ

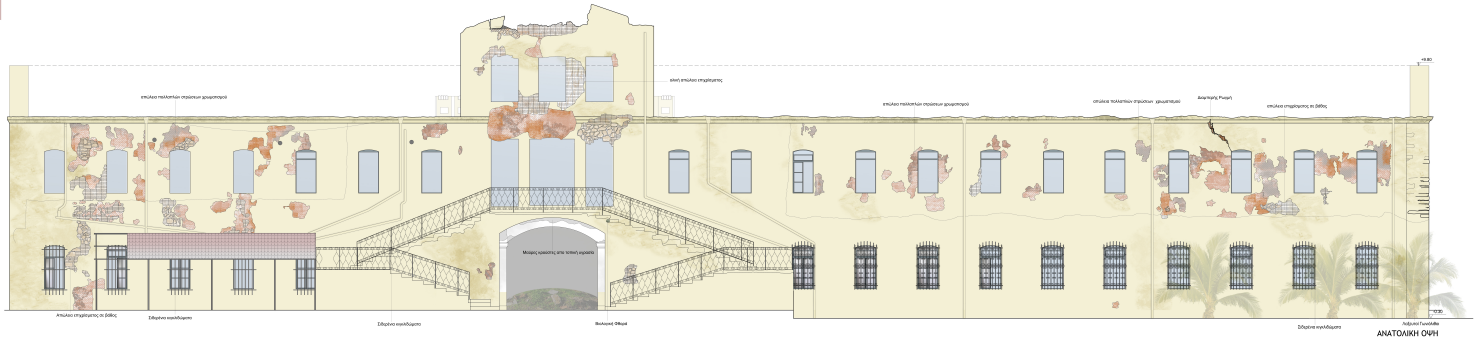
ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ

Κλ. 1:50 0 0.5 1 2

Υπόμνημα Φθορών

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ-ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΦΘΟΡΩΝ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

Κλ. 1:50

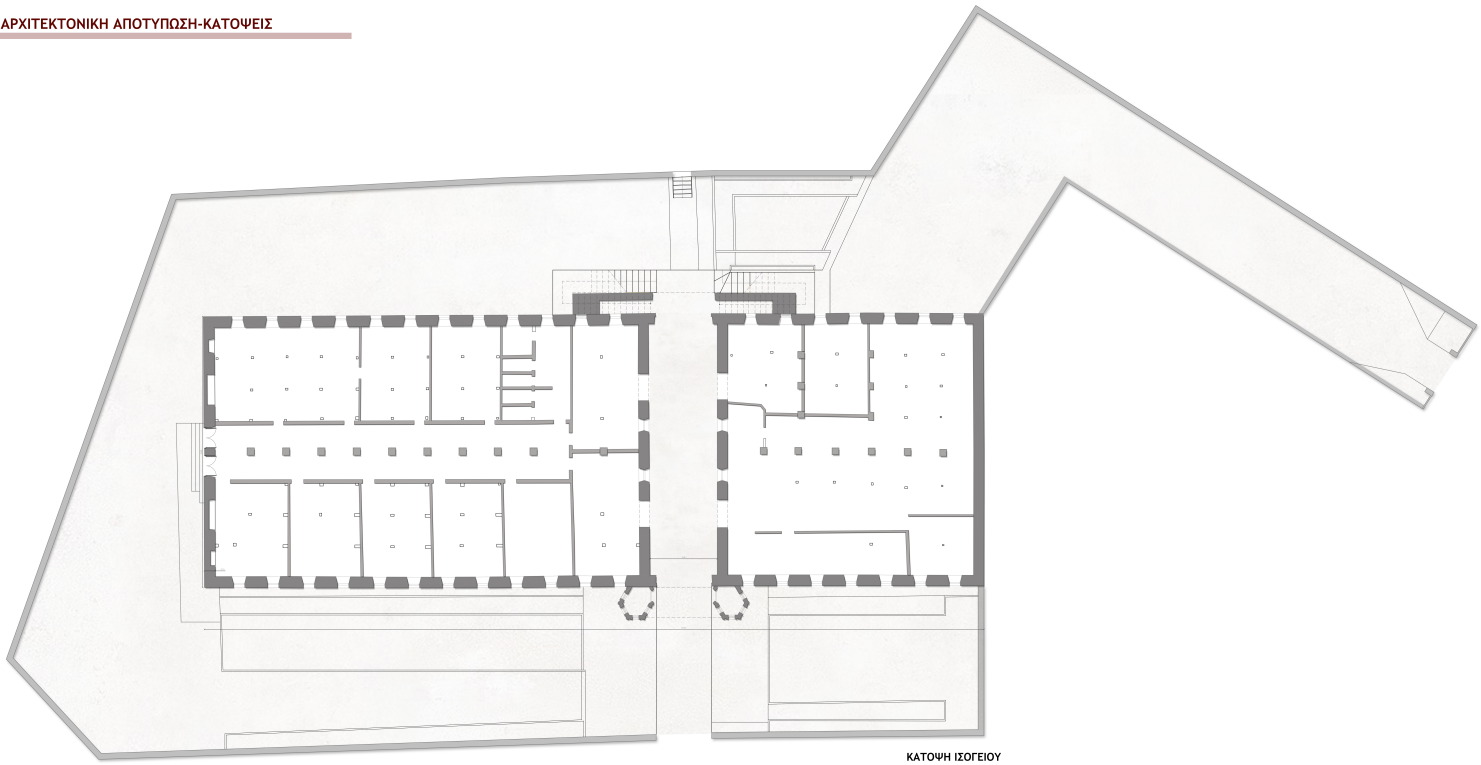

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ

Κλ. 1:50

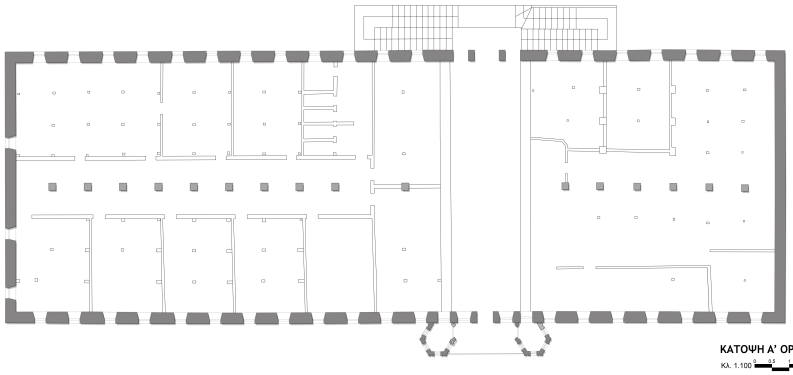

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

Κλ. 1.100

ΚΑΤΟΨΗ Α' ΟΡΟΦΟΥ

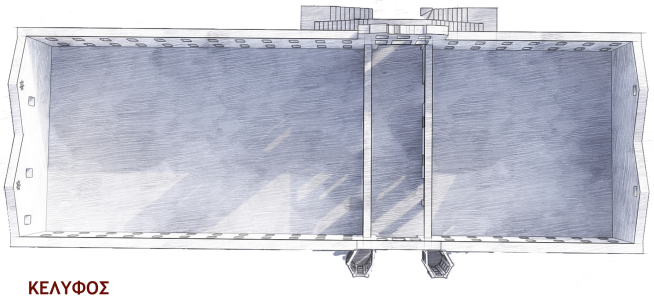
Κλ. 1.100

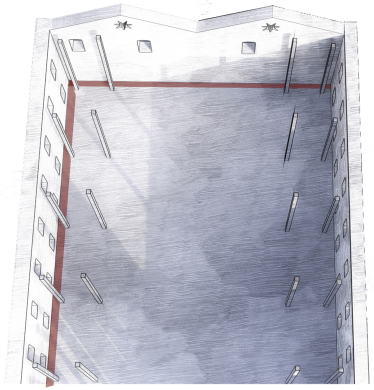
ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ-ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

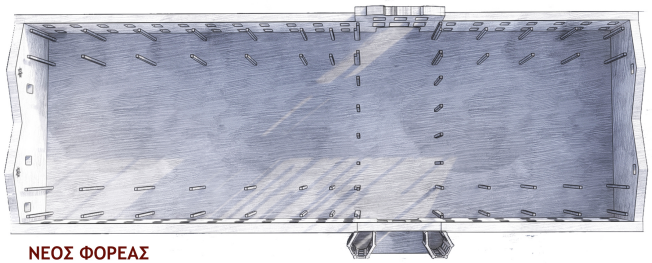
Σύμφωνα με τον χάρτη της Βενετιας,1964 η απόδοση νέων χρήσεων σε παλαιά κτήρια είναι εφικτή υπό τον όρο ότι αυτές θα είναι συμβατές προς αυτά
Στόχος του σχεδιασμού:

- η ανάδειξη αισθητικών και ιστορικών αξιών, σεβόμενοι την αρχική τους υπόσταση και τα αυθεντικά στοιχεία.
- Ανάγκη διάκρισης των νέων μερών από τα αυθεντικά τμήματα της κατασκευής.
- Η χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας υπό προϋποθέσεις, δηλαδή, υλικά με βέβαιη συμπεριφορά στο χρόνο
- Η διεπιστημονικής προσέγγισης και τεκμηρίωσης των επεμβάσεων

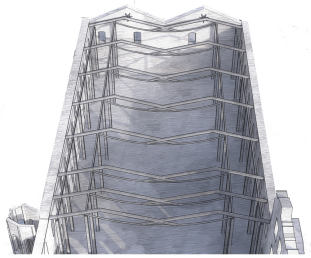
ΚΕΛΥΦΟΣ

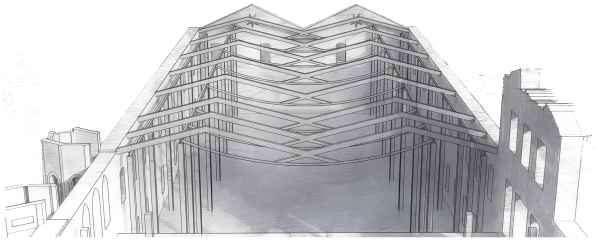

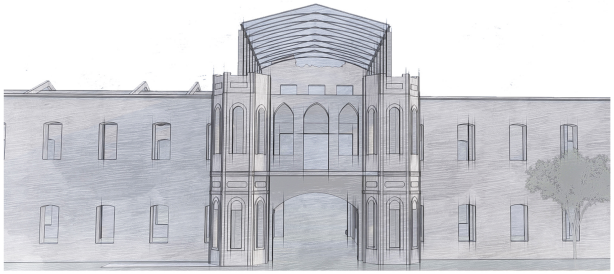
ΝΕΟΣ ΦΟΡΕΑΣ

ΤΡΟΠΟΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ-ΖΕΥΚΤΑ

ΒΟΡΕΙΑ-ΝΟΤΙΑ ΠΤΕΡΥΓΑ

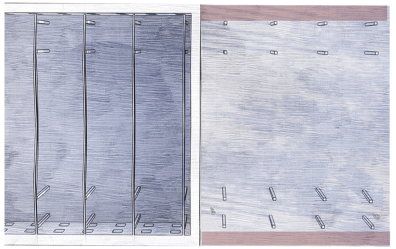

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΟΡΟΦΟΣ

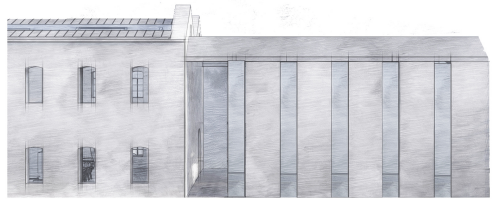
ΕΠΕΜΒΑΣΗ ΒΟΡΕΙΑΣ ΟΨΗΣ

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

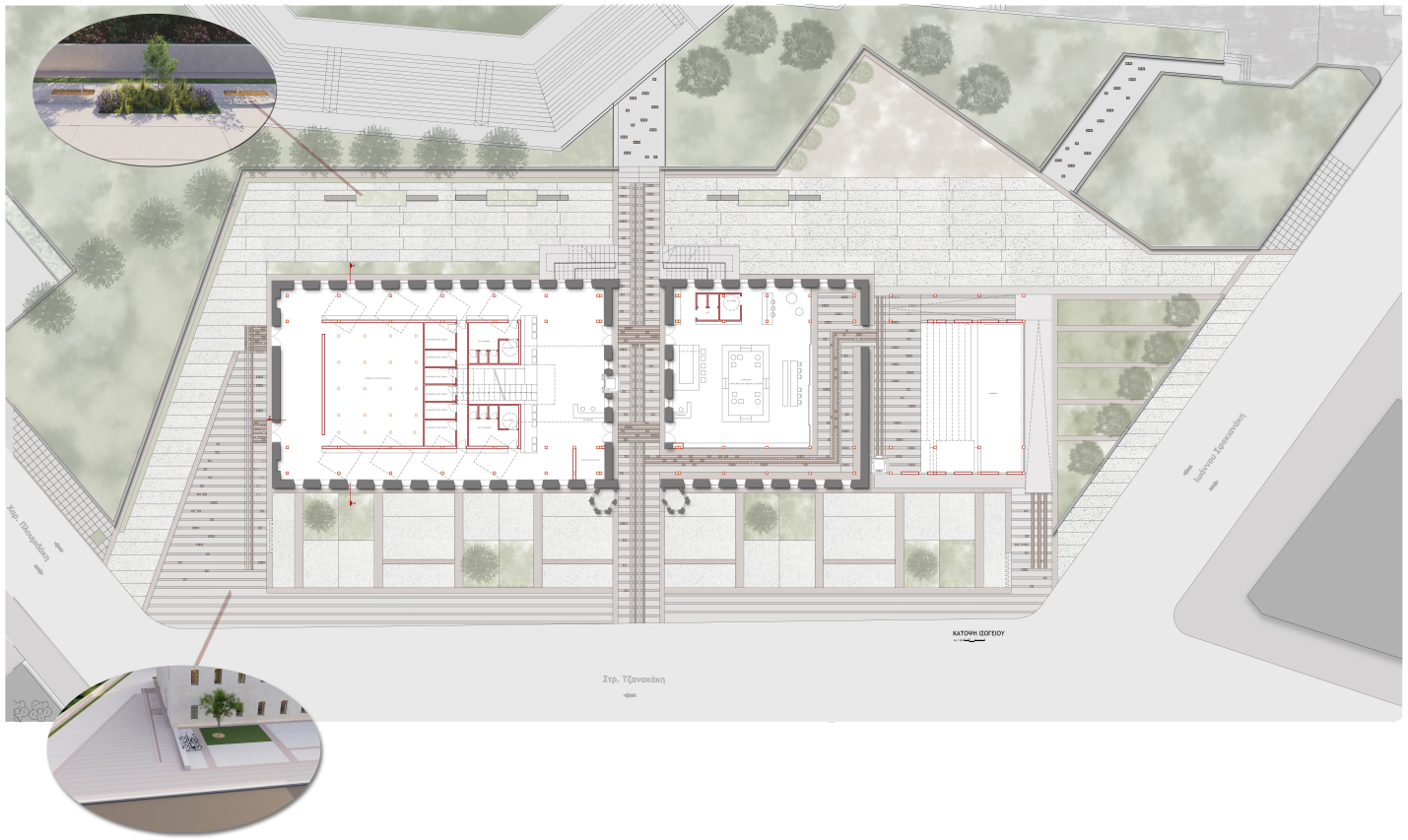
Διάταξη φορέα

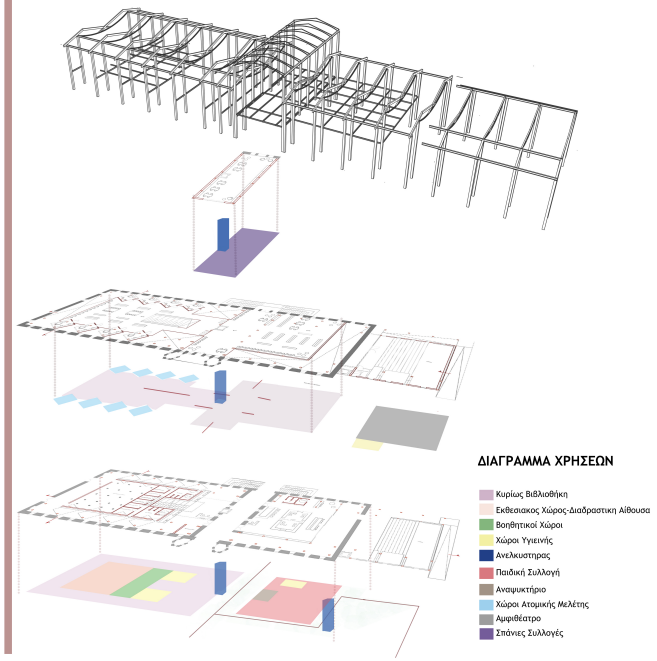

Διαμόρφωση όψεων

ΣΧΕΔΙΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

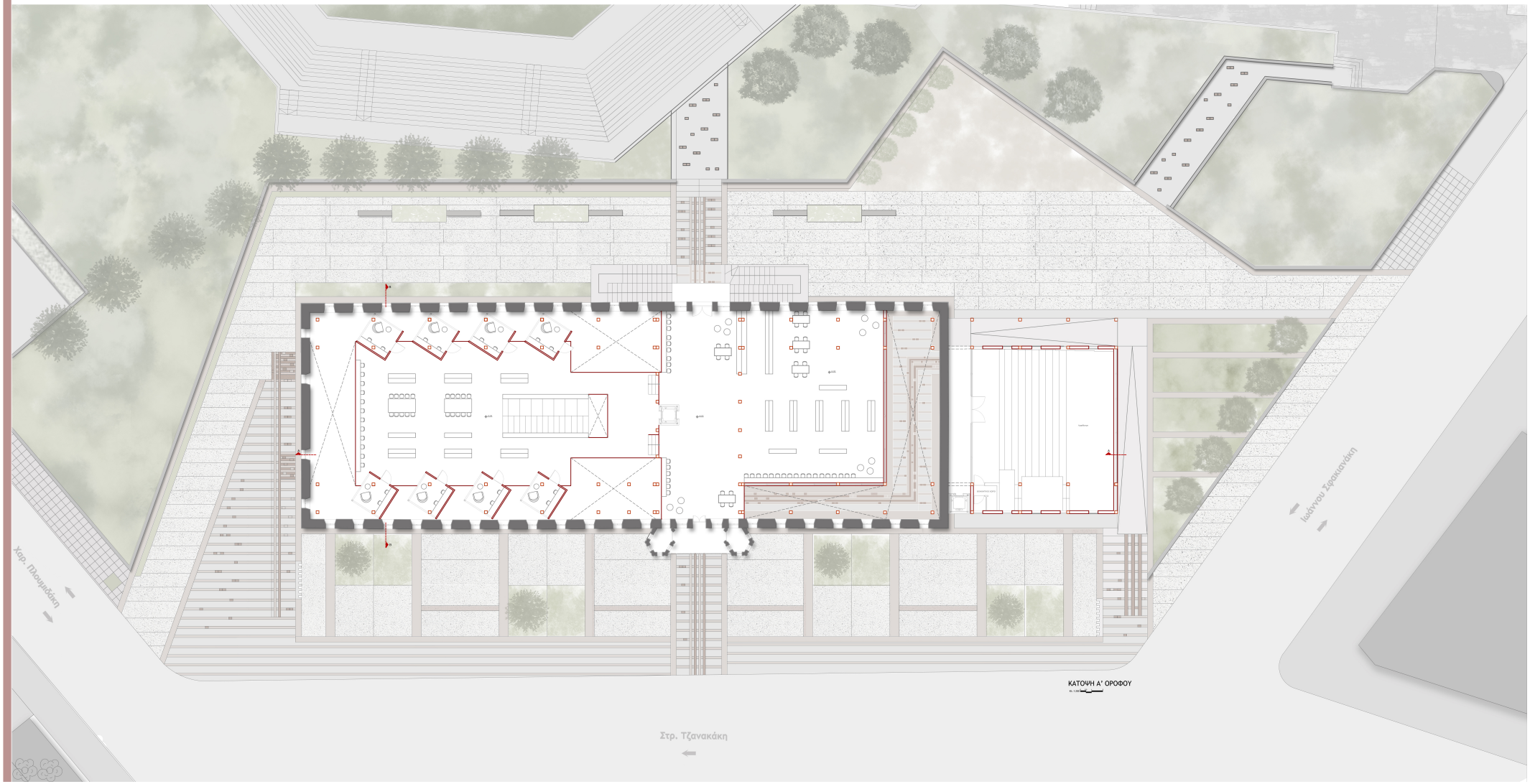
ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

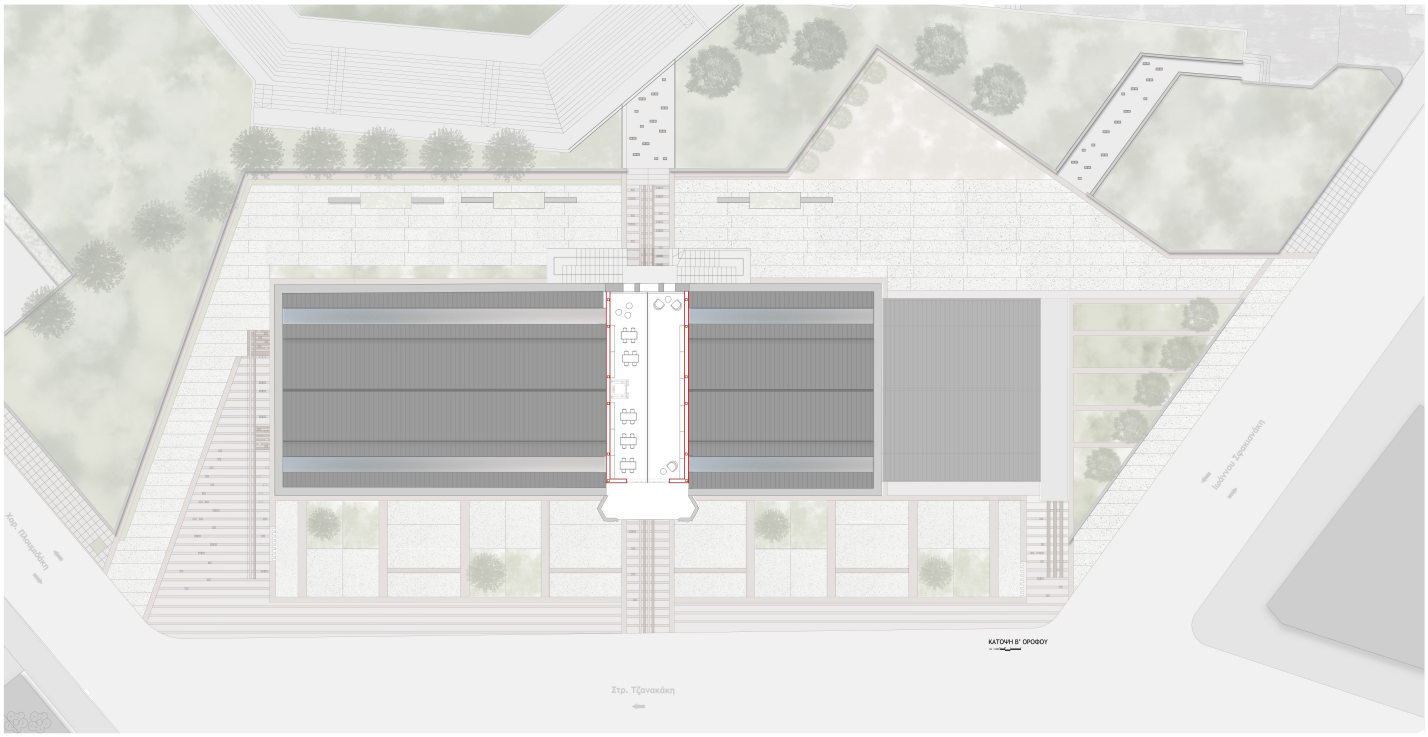

ΣΧΕΔΙΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

ΚΑΤΟΨΗ Α' ΟΡΟΦΟΥ

ΣΧΕΔΙΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

ΣΧΕΔΙΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

ΤΟΜΕΣ

ΤΟΜΗ ΑΑ

ΚΛ. 1:100

ΣΧΕΔΙΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

ΤΟΜΕΣ

ΤΟΜΗ ΒΒ

ΚΛ. 1.50 0 0.5 1 2

ΣΧΕΔΙΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

ΟΨΕΙΣ

ΣΧΕΔΙΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

ΟΨΕΙΣ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

ΣΧΕΔΙΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

ΦΩΤΟΡΕΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας...